

The Project Gutenberg eBook of En ollenkaan muista, by Evald Ferdinand Jahnsson

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: En ollenkaan muista

Author: Evald Ferdinand Jahnsson

Release date: January 25, 2005 [EBook #14801]

Most recently updated: December 19, 2020

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK EN OLLENKAAN MUISTA ***

Produced by Matti Järvinen and PG Distributed Proofreaders.

"EN OLLENKAAN MUISTA"

4-NÄYTÖKSINEN NÄYTELMÄ

Kirjoittanut
Evald Ferd. Jahnsson

Ensimmäisen kerran julkaissut
Werner Söderström Osakeyhtiö 1907

HENKILÖT:

KUUSNIEMEN LESKIEMÄNTÄ.

TAAVI, hänen poikansa.

AINA, hänen tyttärensä.

VOIPALA, talon isäntä.

ELLI, hänen tyttärensä.

VALLESMANNI.

JAAKKOLA, lautamies.

PÄÄKKÖLÄN PERTTI.

KÄLLÖN PEKKA.

ARO.

KALLEN-LEENA.

REETA.

KAISA.

VIULUNSOITTAJA, 1:NEN ja 2:NEN TALONPOIKA, eräs PALVELUSTYTTÖ, kaksi LAUTAMIESTÄ sekä KYLÄN NUORISOA.

(Toiminta ensimmäisessä näytöksessä Mähälän, muissa näytöksissä Kuusniemen tilalla Etelä-Pohjanmaalla. Kolmannen ja neljännen näytöksen välillä ajatellaan 6 vuotta kuluneeksi.)

ENSIMMÄINEN NÄYTÖS.

— Näyttämö kuvaa talon pihaa. Oikealla näkyy talon asuinrivi, vasemmalla tuuheain koivujen varjossa aitta. Erään koivun juurella pöytä ja penkki sen kummallakin puolella. — Esiripun noustessa soivat valssin viimeiset sävelet. —

Ensimmäinen kohtaus.

TAAVI, ELLI, REETA, KAISA, VIULUNSOITTAJA ja joukko nuoria poikia ja tyttöjä. Tanssi vastikään tau'onnut. Useimmat tanssijoista istuvat ruohikkoon.

TAAVI. Voipihan tuota tanssiessa tulla lämmin! Kuuma olen kuin hehkuva uuni!

REETA. Siinä uunissa palaa monenlaatuista tulta, luulen ma.

TAAVI. Mitä sillä tarkoitat, Reeta?

REETA. Tarkoitan vaan, että monenlaiset liekit hehkuvat siinä.

KAISA. Sytytin on niin lähellä Taavia, jotta pelkään, että koko mies tuossa tuokiossa leimahtaa ilmi tuleen! Kaikeksi onneksi ei ole kaivo kaukana, jotta vettä on saatavissa, jos tulipalo sattuisi syttymään.

REETA. Mitä sanoikaan! Ajatelkaapas, jos Taavi yht'äkkiä muuttuisi palavaksi tulisoihduksi, sellaiseksi, jota kylän pikku pojat joulun aikana tuulessa heiluttavat! Se olisi kamalata! — Huu!

KAISA. Vanha äidinäitini kertoi eräänä päivänä, että sellaista ennen muinoin on tapahtunut useammin kuin yhden kerran.

REETA. Huu! Sinä hirveästi säikäytät meitä! Tule tänne Taavi ja istu tähän sivulleni. Seisoessas siellä Ellin sivulla olet alituisesti altis sille vaaralle, että yhtäkkiä leimahdat tulta, liekkejä ja savua tupruavaksi tulisoihduksi. Tule vaan siivosti tänne!

TAAVI. Kuuletko Elli, mitä nuo pakisevat? He luulevat olevansa hyvinkin sukkelasuisia ja viisaita, nuo tyttöpahaset.

ELLI. Luulotelkoot vaan mielellänsä itsestänsä sellaista! Minä en huoli niin vähintäkään siitä, mitä puhunevat.

REETA. Elli ei ole vähemmässä vaarassa hänkään. Ovatpa hänen hameensa vieläkin tultaottavammat kuin Taavin miesvaateparselit.

KAISA. Elli onkin yhtä mittaa koko illan hännystellyt Taavia, lekotellen hänen tulisoihtupaisteessansa. Ha! ha! ha! Eipä voi olla sellaiselle hännittelemiselle nauramatta! Itsepintaisesti kuin varjo hän seuraa Taavia.

TAAVI. Nyt et puhunut totta, Kaisu. Rumalta kuuluu kun nuori tyttö valhettelee! — Huomaappas Kaisu, mitenkä asian oikein on laita. Elli ei ole hännystellyt minua, vaan minä häntä. Harmittaako tuo sinua? Ehkä olisit mieluummin suonut, että olisin hännystellyt sinua, että olisin lekotellut sinun posliinisilmiesi kuunvalossa?

REETA. Häpee sanomasta sellaista Kaisan kauniista, taivaansinisistä silmistä! Sinähän vasta olet kohtelias kavaljeeri, niinkuin nuo Vaasassa sanovat.

KAISA. Liikaa olisi vaatia Taavilta, että hän tuntisi muiden tyttöjen silmien värin kuin Ellin. Tirkistelllessään niihin on hän tullut sokeaksi.

TAAVI. Enpä toki. Niin hullusti ei minulle kuitenkaan vielä ole käynyt. Saatpa heti nähdä, että minulla ovat varsin hyvät silmät. (*Lähestyy Kaisaa.*) — Kas näin — olenpa oikeassa asemassa nyt. Tästä selvästi voin nähdä silmäterän ... kehän sen ympärillä ... valkuaisen... Niin totta kuin elän — onpa sinun silmiesi muoto ja väri aivan sama kuin on niillä sinertävän valkoisilla lasihelmillä, jotka äskettäin ostin Ristiinassa markkinalahjaksi sisarelleni!

KAISA. (*kohoa puoleksi seisaallensa ja lyö kädellensä Taavia käsivarteen.*) — Tässä saat sinertävän valkoisista lasihelmistäs, hylkiö!

TAAVI (*astuen verkkaan taaksepäin.*) — Älä minua lyö! Enhän minä tyttöraiskaseni, mitään pahaa tarkoittanut. Enpä suinkaan — aivan päinvastoin! Nuo lasiset helmet, jotka ostin sisarelleni, olivat kaikkein kauniimmat lasihelmet mitä milloinkaan olen nähnyt — se on sinun huomattava. (*Astuu Reetan luo.*) — Entäs *sinun* silmäsi, Reeta? Saanko lekotella niidenkin loisteessa ja mikä väri niillä? — Teräsharmaatko — vai miten? Vaiko tummansiniset, vai ehkä viheriän sinertävät? Mikä väri silmissä muuten on sinusta kauniin? Siitä ehkä voisinkin katsomattakin saada selvän silmiesi muodosta. Et vastaa. Niin katso nyt ainakin minuun, kiltti Reetani!

ELLI (*nauraen.*) — Varo Reetan silmiä, Taavi! Ennestään tuttu asia on, että on vaarallista katsoa niihin! Ne kimaltelevat kirkkaammin kuin puukkosu terä!

TAAVI. Teräsharmaat siis! — Minä olen aivan hurmaantunut siihen väriin! Luo silmäsi minuun, Reeta! Ehkä rupean hännystelemään sinua tuhatta hullummin kuin Elliä, jahka olen saanut vilkaista niihin. Mitäpä tämä merkitsee, tyttöseni? Miksikä katsot alas maahan?

REETA (*päättäväisesti.*) — Etkö usko, että uskallan katsoa sinuun silmiäni räpäyttämättä?

TAAVI. Kuinkapa sellaista uskaltaisin epäillä! — Kautta kunniani! — (*vetää puukkonsa tupesta ja katselee sen terää.*) — Elli oli oikeassa. Silmiesi väri on täsmälleen sama kuin tämän oivallisen puukkonu terän! — Oi, nyt olen hukassa, olen lumottu! Reeta on kaunein teistä kaikista — tietäkää se tytöt! En aavistanutkaan, että hän yhtenä ainoana hetkenä näin olisi voinut minut hurmata! — Äsken lupasin tanssia purppurin sinun kanssas, Elli — mutta nyt en enää tahdo sitä. Saat tanssia kenen kanssa hyvänsä. Minä tanssin Reetan kanssa.

ELLI (*nauraen.*) — Kernaasti minun puolestani! En tahdo olla esteenä onnellenne.

REETA. Onnellenne! Yksin sinä pidät tanssimista Kuusniemen Taavin kanssa onnena. Niin — pidä vaan mokoma nulikka omana saaliinasi äläkä häntä toisille tyrkytä! Tanssinto tässä kaikkien nuhjuksien kanssa. Ee—ei! Mieluimmin olen tanssimatta kuin lähden sellaiselle vetelykselle tanssikumppaliksi!

TAAVI. Myrskyksi yltyy tuuli! Taukoa takomasta, Reeta! Sydämeni särjet, muserrat sen aivan! No — eihän tässä itku auttane. Täytyy kai lunastaa ensimmäinen lupaukseni ja tanssia sinun kanssas, Elli. — Soitappas nyt purppuria, Liisan-Janne!

VIULUNSOITTAJA. Tuossa tuokiassa, Taavi. Ensin kuitenkin viritän viulunni. (*Hänen viuluansa virittäesssänsä asettuvat tanssijat parittain näyttämölavalle. Sitte viulunsoittaja soittaa purppuria ja tanssi alkaa.*)

VIULUNSOITTAJA (*tauottuansa soittamasta.*) — Minusta tuntuu ilma viileältä ja kylmältä täällä ulkona. Jos tahdotte jatkaa tanssia, niin tulkaa sisään tupaan. (*Menee tupaan ja nuoriso parittain hänen jäljissänsä. Ainoastaan Taavi ja Elli jäävät pihalle.*)

Toinen kohta.

TAAVI ja ELLI.

TAAVI. Elli kultaseni! Olen niin onnellinen ollessani sinun seurassas, tanssiessani sinun kanssas!

ELLI. Et olekkaan tänä iltana tanssinut kenenkään muun tytön kanssa kuin minun.

TAAVI. En ole. Yksin sinun kanssas, Elli! Mitäpä noista toisista huolisini! Kun sivutusten, käsitysten sinun kanssas pyörin tanssissa, tuntuupi minusta niinkuin ei täällä ketään toisia olisikaan kuin me kaksi vaan, sinä ja minä! En näe enkä kuule toisia; silmäni näkevät yksin sinun.

ELLI. Äläpäs liikoja laskettele, Taavi! Etteivät silmäsi ole sokeat toisten tyttöjen suloudelle, sen osoitit äsken varsin selvästi. Huomasinpa, että katsoit hyvinkin syvälle Kaisan ja Reetan silmiin.

TAAVI. Pilallani vaan — ymmärtänet sen. Ovathan nuo niin suulaita, että on vaikea pitää puoltaan.

ELLI. Kylläpä tosiaankin ovat. Harvat sanasodassa vetävät vertoja Kaisalle ja Reetalle — eivätkä he

hevin anna perään! — Reeta on muuten, luulen ma, ihastunut sinuun. Usein olen nähnyt, kuinka hän salaa katselee sinua hehkuvin silmin.

TAAVI. Niinkö luulet. Minä puolestani en ole mitään sellaista huomannut. Minun silmäni ahmivat vaan sinun kuvaasi, Elli! — Mutta...

ELLI. Mikä nyt?

TAAVI. Kummastelen tässä itsekseni, miksikä ollessani niin onnellinen kuin nyt olen, kuitenkin sen ohessa mielessäni liikkuu levottomuuden ja kaipuun tunteita.

ELLI. Mistä syystä olet levoton?

TAAVI. Sitä en itsekään oikein tiedä. Tuntuu vaan siltä, ikäänkuin tahdottaisiin riistää sinua pois minulta.

ELLI. Kukapa minun tahtois riistää sinulta?

TAAVI. Sitä en voi sanoa, kun en itsekään sitä tiedä. Taikka oikeammin — kylläpä tiedän, että monet sitä tahtoisivat, mutta mitenkä se voisi onnistua heille, sitä en ymmärrä. Kuitenkin tuntuu siltä, että onnistuvat.

ELLI. Ole sinä mieltäsi vaivaamatta tuollaisilla mitättömillä tuumilla! Tiedäthän kyllä, että olen sinulle uskollinen!

TAAVI. Lupaa se valallasi, lupaa vielä kerran, että olet minulle uskollinen, ikuisesti uskollinen!

ELLI. Sen lupaan valallani — samoin kuin monta kertaa ennenkin olen luvannut. *(Soittoa ja tanssivien askelten töminää kuuluu tuvasta.)*

TAAVI. Kiitos Elliseni! Niin se on ja niin sen pitää olla, ett'ei mikään maailmassa, eivät taivaat eikä perkeleet voi sinua riistää minulta! — Tuvassa soitetaan tanssiksi — kiiruhtakaamme sinne. *(Menevät tupaan. Hetken kuluttua tulevat Pääkkölän-Pertti, Källön Pekka sekä 1:nen ja 2:nen talonpoika tuvasta. Pertillä ja Pekalla on kädessä muutamia kortteja, 1:sellä talonpojalla puusta tehty malja ja korttipakka, 2:lla talonpojalla suurehko viinapullo)*

Kolmas kohtaus.

PÄÄKKÖLÄN-PERTTI, KÄLLÖN PEKKA, 1:NEN ja 2:NEN TALONPOIKA.

PERTTI *(istuu penkille pöydän luo)*. — Istu vastapäätä minua, Pekka! Täällä saamme juoda rauhassa ja kenenkään häiritsemättä jatkaa peliämme.

1:NEN TALONPOIKA. Tässä on korttipakka. *(Asettaa sen ynnä maljan pöydälle.)*

2:NEN TALONPOIKA. Ja tässä on tätimme, Viina-Mäkelän vanha Kaisa!

1:NEN TALONPOIKA. Arvoisa akka!

2:NEN TALONPOIKA. Suuresti kunnioitettava!

PEKKA *(istuu penkille vastapäätä Perttiä)*. Lyö kortti pöytään, Pertti! Sinun on vuoros.

PERTTI. Ristiä pojat, sanoi Riskeliini!

1:NEN TALONPOIKA. Älä ota ylös Pekka! Tapa valtilla!

PEKKA. Tietysti tapan. Eihän tässä ruveta armoille antautumaan! Hertta on valttia ja valtilla valta on! Hei vaan!

PERTTI. Se vei sinulta kuninkaan. Kylläpä pian olet pääsemättömissä! — Ryyppy väliin — eihän pelistä muuten ole mihinkään! *(Hän juo.)* — Kulahtipa kurkusta kuin kuiluhun vaan! — *(Antaa maljan Pekalle, joka juotuaan antaa sen 1:lle talonpojalle.)*

2:NEN TALONPOIKA. Nyt on pata pokeri! Lyö pataa pöytään, Pekka, jos sinulla on!

PEKKA. Mitä mä padasta! Ruudussa ruutia! Katsoppas vaan tätäkin maata, Pertti!

PERTTI. Ruutupamppu. Mitäs mä siitä! Älä luule, että niin vähästä ällistyn. Niinkuin hihasta vaan.

PEKKA. Millä sen tapoit?

1:NEN TALONPOIKA. Ruuturouvalla Pertti sen tappoi.

PERTTI. Luuletko, että yrittäisin tehdä vääryyttä? Naukku taas! (*Hän juo.*) — Ristiä taaskin pöytään! Jokohan nyt puhiset pulassa? Hää?

PEKKA. Mammasi porsas pussissa puhisi! Tikki taas kuin tikattu.

PERTTI. Eihän sinulla enää ollut valttia! Petkutat lurjus!

PEKKA. Huutia mies! Valttia kuin valettu!

2:NEN TALONPOIKA. Valttikympillä Pekka tikin teki. Kyllä sen näin.

PERTTI. Mistä hän kympin sai? Kymppi oli jo mennyt.

PEKKA. Milloinka se olisi mennyt? Nyhän aivan hulluttelet!

PERTTI. Totta puhun... Entäs tuo... Pudotathan kortteja pöydän alle! Turkanen tuli tässä! Vääryyttä, selvää vääryyttä teet!

PEKKA. Enhän niitä pudottanut ... vahingossa ne putosivat. — (*Lyö kaikki korttinsa pöytään.*) — Tuollaisen riitelijän kanssa en viitsi lyödä korttia! Pelatkoon kahden kesken oman itsensä kanssa!

PERTTI. Kas konnaa! Kun tiesi häviävänsä, niin sekoitti kortit!

PEKKA. En olisi hävinnyt.

PERTTI. Turakaksi olisit kun olisitkin tullut — sen vannon.

PEKKA. Vanno vaan vannomistasi. Sinun valasi ei paljon paina!

PERTTI. Painaa se vaikka penkin alle semmoisen miehen kuin sinä olet!

(*Soitto taukoaa kuulumasta.*)

1:NEN TALONPOIKA. Älkää riidelkö pojat! — Juokaa!

2:NEN TALONPOIKA. Purppuri on loppunut. Väkeä kohta saapuu pihalle. Sopikaa pois!

PEKKA. Kyllä minä suostun sopimaan.

PERTTI. Niin mitähän siitä sitte muuta kuin ryypättiin! (*Juovat.*)

PEKKA (*syrjään*). Tunnenpa että viina on mennyt päähän. Pitää lähteä täältä pois ennenkuin ihmiset näkevät. (*Menee perältä.*)

PERTTI (*katsellen Pekan jälkeen*). — Pekka hoi! Älä lähde! Lyödäänpäs nyt viimeistä voittoa Voipalan Ellistä. Jos voitat, niin luovutan hänet vapaaehtoisesti sinulle!

1:NEN TALONPOIKA. Älä luule, että Pekka nyt enää palaa tänne. Hän läksi nyt toisille markkinoille. Se on tapansa viinoja kun liiaksi on tullut maistaneeksi.

PERTTI. Menköön mihin tahansa! Eihän se tätä poikaa huoleta. (*Ellin ja muutamat toiset naiset tulevat tuvasta.*)

Neljäs kohtaus.

Entiset ja tulleet. Myöhemmin PALVELUSTYTTÖ.

PERTTI (*Ellille*). Minä en kärsi, ettäs enää tänä iltana tanssit tuon Kuusniemen maito-Taavin kanssa. Miksikä hänen kanssansa tanssit? Onko hänessä miestä? Tanssittakoon sellainen nulikka, jos mielihän kylän paitaressuja!

ELLI. Älä sinä pidä huolta toisista. Parasta lienee sinulle, Pertti, ettäs edelleen tanssivat viinapulloja ja kortteja. Tanssiessas tuvan lattialla kompastuisit.

PERTTI. Minäkö! Kuulkaapas millainen myrkkykieli tuo Elli on! Kyllä kaikki miehet tässä pitäjässä lattialla matoina makaavat ennenkuin tämä poika kompastuu!

ELLI. Uskokoon sen ken tahtoo.

PERTTI. Kaikki päivää selvemmän totuuden uskovat. Mutta kuule, Elli nukkeseni!

ELLI. Olkoon susi sinun nukkenasi!

PERTTI. Älä minua keskeytä, kaunis sinisilmäseni! Minun tekee mieleni itse tanssia seuraava tanssi sinun kanssas. Niin pian kuin soittavat, astumme me kaks nättiä permannolle.

1:NEN TALONPOIKA. Te kaks nättiä. Ha! ha! ha! Hyvin se sopii, että te kaks nättiä...

ELLI. Minun ei tee mieleni tanssia sinun kanssas!

PERTTI. Eikö tekisi? Merkillisesti nuo tytöt teeskentelevät! Vannonpa pyhästi, ett'et kenenkään toisen kanssa niin mielelläs tanssi kuin minun kanssani! Annappas minulle nyt oikein lämmin muisku merkiksi, että olet oma pikku killini... Noin, kultaseni... *(Ottaa Elliä vyötäisiltä ja pyrkii häntä suutelemaan.)*

ELLI *(työntää Pertin tyköään)*. — Pois luotani, hirviö!

1:NEN TALONPOIKA. Tuossapa nyt näet, ett'ei ole niinkään helppo suukkoja saada! Onpa niissä muutamissa tytöissä pippuria!

PERTTI. Suutelenpa häntä sittekin, kun sen kerran olen pannut päähäni! *(Yrittää tarttua Elliin, mutta Elli juoksee tupaan. Pertti seuraa häntä ovelle saakka. Toiset tytöt menevät myös tupaan ääneen nauraen)*

1:NEN TALONPOIKA. Suutelotta jäit kun jäitkin!

2:NEN TALONPOIKA. Sinun sijassas menisin tupaan hänen perässään ja suutelin häntä siellä kaikkein nähden.

PERTTI. Sitä en tee... Sellaisesta Elli ehkä suuttuisi, enkä tahdo todenteolla suututtaa Voipalan tytärtä. Asianlaita on näetten... Mutta mitäpä se tähän kuuluu.

1:NEN TALONPOIKA. Kyllä tiedän, mitä tarkoitat. Puolesta sanasta viisas ymmärtää, hullu ei kahdestakaan. Pyrit vävyksi Voipalaan.

PERTTI. Entäs jos pyrkisin? Koskeeko se sinuun?

1:NEN TALONPOIKA. Eipä koske. Eihän tällaisesta mökkiläisestä ole sinulle kilpakosijaksi. Rahallista miestä Voipalassa kysytään.

PERTTI. Etkö usko, että tällä pojalla on kolikoita kyllin?

1:NEN TALONPOIKA. On sinulla — sen tiedän.

PERTTI. Ei ole markoista puute! Ennen hauki janohon kuolee, kuin tämä poika köyhyyteen! Juokaa! Minä maksan. *(Hän juo itse ja tarjoaa toisille.)*

1:NEN TALONPOIKA. Emmekö nyt pelaa viimeistä voittoa?

2:NEN TALONPOIKA. Taikka pamppua — pamppu on haus Kempaa.

PERTTI. Pamppua — olkoon menneeksi! Anna kortteja, Kalle! Viisi kullekin.

(1:nen talonpoika antaa kortteja, jonka jälkeen kaikki kolme istuvat pelaamaan.)

PERTTI *(lyöden korttia pöytään)*. — Ristillä riita aljetaan!

(Palvelustyttö tulee perältä.)

PALVELUSTYTTÖ. Onko meidän Elli täällä?

PERTTI. Mitä sinä Ellillä?

PALVELUSTYTTÖ. Minulla on hänelle tärkeä asia.

PERTTI. Mikä asia?

PALVELUSTYTTÖ. Sitä en sano sinulle. Vastaa vaan kysymykseeni.

2:NEN TALONPOIKA. Minulla ei ole vastaavaa maata. *(Palvelustyttölle.)* — Etsi Elliä tuvasta.

(Palvelustyttö menee tupaan, vaan tulee kotvasen kuluttua Ellin seuraamana takaisin, jolloin molemmat kortinlyöjään huomaamatta kiireesti rientävät pois perältä.)

PERTTI. Siinä on kolmen pohja. Minä teen tikin. — Taas ristiä ja vastoinikäymistä!

2:NEN TALONPOIKA. Hiis vieköön, en jaksa tuolle...

1:NEN TALONPOIKA. Lyö pamppu!

2:NEN TALONPOIKA. Lyö itse!

1:NEN TALONPOIKA. Sen teenkin. Pata pamppu ja ruutua pöytään!

PERTTI. Hei vaan! Tuossa on ruutupamppu ja tuossa hertta herrastelee! Näettekö pojat, ett'ei ole tulemista minun kanssani pelaamaan!

1:NEN TALONPOIKA. Kylläpä sinä olet tiivi korttimies, Pertti!

PERTTI. Sen mahtanet tietääkin, että minä aina kaikki voitan! — Mutta mistä pelasimme?

1:NEN TALONPOIKA. Siitä ei ollut mitään puhetta.

(Taavi tulee tuvasta.)

Viides kohtaus.

PERTTI, TAAVI ja molemmat TALONPOJAT. Myöhemmin ARO.

1:NEN TALONPOIKA. Tuleppas sinä Taavi koettamaan onneasi Pertin kanssa! Hän kehuu kaikki voittavansa.

TAAVI. En lyö koskaan korttia.

PERTTI. Mitäpä tuollainen nuhjus osaisi korttia lyödä — yhtä vähän kuin muutakaan! *(Juo maljasta.)* Uskaltaisiko edes ottaa ryyppyäkään?

1:NEN TALONPOIKA. Olenpa joskus nähnyt Taavin ottavan ryyppyn ... toisinaan kaksikin.

PERTTI. Valhetteletpa! Silloin kuin Taavi ryyppää, hän sen tekee salassa, jotta sinä et ole voinut sitä nähdä. Hän pelkää...

1:NEN TALONPOIKA. Mitä hän pelkää?

PERTTI. Äitinsä ruoskaa... Koivun juustoa hän pelkää!

TAAVI. Älä minua loukkaa, taikka...

PERTTI. Suutut kai? Avaappas suusi poikaseni, jotta saan nähdä, ovatko maitohampaasi lähteneet?

2:NEN TALONPOIKA. Näytäppäs Taavi, että uskallat rehellisen naukun ottaa! — *(Kaataa pullosta maljaan, jonka tarjoaa Taaville.)* — Kas tässä!

TAAVI. Jos tahdon, niin juon keneltäkään siihen lupaa pyytämättä.

2:NEN TALONPOIKA. Niin näytäppäs siis Pertin kiusaksi, että olet mies!

TAAVI *(ottaa maljan ja juo).*

PERTTI. Kas vaan! Oletteko nähneet moista siemausta, miehet? Sammakkokin enemmän kerrallaan nielaisee suuhunsa!

2:NEN TALONPOIKA. Juo pohjaan, Taavi, että Pertti näkee...

TAAVI. Senkin jaksan tehdä, jos tahdon. *(Juo pitkään.)*

PERTTI. Saakeli vieköön! Onhan hänessä kuitenkin enemmän miestä kuin luulinkaan! Ehkä jo pystyt korttiakin lyömään?

TAAVI. En tahdo.

PERTTI. Et tahdo? Mitä sinä lopuksi tahdot? Tahdotko että käännän sinut ylösalasin, pää ruohikkoon? Niin sinua pitelisin kuin vantusta vaan!

1:NEN TALONPOIKA. Kyllä se on hukassa, joka joutuu Pertin kynsiin!

2:NEN TALONPOIKA. Sellaiset sillä on käsivarret kuin rautaiset pihdit!

TAAVI. Rautaiset pihdit! Joutavaa! Molemmat pihdit pajun raippoina vääntelisin!

PERTTI. Oohoh mies! Piimäsuu olet sellaista tekemään!

1:NEN TALONPOIKA. Koettakaa — väkikapulassa voimat nähdään. *(Tuo väkikapulan, jonka antaa Pertille.)*

PERTTI. Pieni siemaus ensin. *(Juo maljasta, jonka sitte antaa Taaville.)* — Juoppas poika, että jänteresi vahvistuvat! *(Istuu Taavin juodessa ruohikkoon.)* — Tässä olen... Tulkoon nyt vaikka kaksi Kuusniemen Taavia!

TAAVI. Suullas voit suurennella, mutta lopussa kiitos seisoo. *(Hän istuu ruohikkoon ja tarttuu molemmin käsin väkikapulaan.)*

PERTTI. Pitäkää vaaria miehet, että väkikapula on keskellä.

2:NEN TALONPOIKA. Kyllä pidämme... Kas noin — vetäkää nyt!

(Taavin hetken vedettyä syöksyy Pertti hänen ohitsensa päistikkaa nurmikolle.)

1:NEN TALONPOIKA. Kovin nolostipa sinun kävi, Pertti!

2:NEN TALONPOIKA. Kas Taavia vaan! Veti kuin karhun poika!

PERTTI. Toinen kerta! Toinen kerta! Jalkani luiskahtaissa sai Taavi perhana väkikapulan omalle puolellensa.

TAAVI. Valhettelet! Pikemmin se oli sinun puolellas!

2:NEN TALONPOIKA. Oivallista! Niinkuin joutsen jänteet ovat poikain käsivarret!

(Taavi vetää taas Pertin syliinsä.)

TAAVI *(nousee seisaalle)*. Tuossahan nyt näitte! Älkää toisten tulko meikäläisen kanssa kiistelemään!

PERTTI *(nousee seisaalle)*. Taavi pahus petkutti!

1:NEN TALONPOIKA. Eipä hän petkuttanut. Rehellisesti kävi kaikki, kylläpä sen näin. — Mutta sinä olet juonut enemmän viinaa kuin Taavi... Otappas nyt aimo kulaus, Taavi, ja vetäkää sormikoukkua, niin saamme nähdä, kumpiko sitte voittaa.

TAAVI. Kulausko? *(Kaataa pullosta maljaan ja juo. Kääntää juotuansa maljan ylösalasin.)* — Olkaa todistajani miehet, että maljan rehellisesti tyhjensin. *(Laulaa):*

Ei saa moittia juomaripoikaa, mies se on arvollensa. :,:
Kyllä hän laittaa, kun aika joutuu, kodin kullallensa. :,:

Kivilinnan rakennan minä kovalle kalliolle! :,:
Sitte minä lähden kultani kanssa papin pakinoille! :,:

1:NEN TALONPOIKA. Karttuupi Taavista miestä, koska laulaa! Olette jo levänneet tarpeeksi — vetäkää nyt sormikoukkua.

PERTTI. Tänne sormesi, niin survaisen sen ensi nytkäyksellä kahtia!

TAAVI. Sopiihan koettaa!

(Vetävät sormikoukkua.)

PERTTI *(nytkäisee yhtäkkiä sormensa pois ja heiluttaa kättänsä edestakaisin tuon tuostakin puhaltaen sormeensa)*. Senkin saakeli! Sillä oli joku rautakalu kourassa!

TAAVI *(ojentaa kättänsä)*. — Tutkikaa jos oli!

1:NEN TALONPOIKA. Vetikö sormesi kokonaan sijoiltansa?

2:NEN TALONPOIKA. Kyllä hän sinulta vielä Ellinkin vetää, tuo Taavi! Varmaan joudut lemmen

leikissäkin tappiolle samoin kuin voimien mittelyssäkin!

PERTTI. Luuletteko, että Elli huolisi tuollaisesta piimäsuusta?

TAAVI. Piimäsuu ollos itse! *(Juo kulauksen viinaa.)*

2:NEN TALONPOIKA. Huhutaanpa yhtä ja toista Taavista ja Ellistä. Usein käy Elli Kuusniemessä. Eihän niitä kukaan niin tarkoin tunne heidän välisiä asioitansa. Saat olla varoillasi!

PERTTI. Ettepä toki voine uskoa, että morsiameni vaihtaisi minua tuollaiseen otukseen?

TAAVI. Valhettelit taas! Elli ei ole morsiamesi!

PERTTI. Kuulkaapas mitä hän sanoo! Voipalan Elli ei muka olisi morsiameni! On kuin onkin tuo sorsa kihlattu morsiameni, oma kainalokanani! Kai se sinua sapettaa, että niin kaunis tyttö joutui minulle? Kateudesta olet puhjeta, että Elli ja minä toistamme hyväilemme niinkuin olisimme naimisissa aivan. Kaksi yötäkin olen hänen luhdissaan kisailut ja aionpa sinne mennä tänäkin iltana.

TAAVI. Sinä olet kelvoton konna, kunnoton parjaaja! *(Uhkaa Perttiä nyrkillänsä.)* — Ellet heti paikalla peruuta sanojasi, niin takoon pääsi tasaiseksi kuin pöytä!

(Aro tulee tuvasta.)

ARO. Mistä täällä riidellään?

1:NEN TALONPOIKA. Älä puutu, Aro, tähän asiaan! Eihän se sinuun koske.

PERTTI *(vetää puukonsa tupestaan)*. Käy käsiksi vaan! Annanpa sinulle korttelin kylmää terästä!

TAAVI *(vetää myös puukonsa tupesta)*. — Kylläpä sinun teräksesi näytän, konna!

(Molemmat iskevät puukoillaan yhtäikaa. Taavin puukko sattuu Pertin rintaan.)

PERTTI *(kaatuu)*. Senkin p—le!

1:NEN TALONPOIKA. Nytpä kävi nolosti!

2:NEN TALONPOIKA. Veri pulppuaa rinnasta! Auttakaa miehet.

(Aro ja molemmat talonpojat kantavat Pertin tupaan, josta Aro kohta palajaa.)

TAAVI. Minua kamalasti janottaa! *(Juo pitkään viinapullon suusta.)*

ARO. Sinä et saa juoda enempää viinaa, Taavi! Tule kotia.

(Aro taluttaa horjuvaa Taavia näyttämöltä pois.)

TOINEN NÄYTÖS.

Näyttämö kuvaa tavallista talonpoikaistupaa. Perällä ja vasemmalla ovi. —

Ensimmäinen kohtaus.

AINA ja ELLI.

AINA *(puuhaa esiripun noustessa maitoastiain pesemis- ja kuivattamistoimissa. Asetettuansa maitoastiat syrjään hän laulaa iloisen kansanlaulun)*.

ELLI *(astuu laulun tauotessa sisään peräoven kautta)*. Vai täällä sinä aamulintusena iloisesti laulat. Huolet kaiketi eivät mieltäs liioin raskauttane?

AINA. Tiedäthän sen, Elli — mitäpä huolia minulla? Eihän minulla mitään muuta huolta ole kuin se, että päivä joutuu aamusta iltaan! — Mutta terve tulemastasi — *(Kättelee Elliä molemmin käsin.)* — Painappas nyt puuta! Minun pitää virittää valkea takkaan ja saada kahvipannu tulelle. Sehän nyt kuitenkin onkin pikkuhuoleni tällä kertaa. Äiti kai jo kaipaa aamukahviaan, puhumattakaan siitä, että vieraalle viipymättä on suunavausta toimitettava. *(Kaataa vettä kahvipannuun ja asettaa sen tulelle,*

jonka puhuessansa on sytyttänyt.)

ELLI. En ole niinkään vieras täällä.

AINA. Et ole, et, — tietysti et olekkaan. Ollaan me läheisiä naapureja ja tapaammehan toinen toisemme meikein jok'ainoa päivä. — Vaan mitähän tänään kuuluu kylästä? Kerroppas jotakin uutta, jotakin hauskaa!

ELLI. Hauskaa, sanot...

AINA. Niin — jotakin oikein hauskaa! — Olitko eilen illalla tanssiaisissa Mähälässä?

ELLI. Pistäydyin sinne pikimältään.

AINA. Pikimältään vaan... Eikö siellä siis ollutkaan hauska? Hyvä että päätin olla sinne menemättä!

ELLI. Kyllä kai siellä hauska oli. Mutta isä lähetti minua noutamaan kotia, kun meille oli saapunut vieraita naapuripitäjästä.

AINA (*ottaen kahvikuppeja hyllyltä*). — Kosiomiehiä taas — arvaan ma. Nehän nyt tuskin päiväksikään jättävät sinua rauhaan!

ELLI. Sanoppas muuta! Heidän kuitenkin hyvin pitäisi tietämän...

AINA. Mitä heidän pitäisi tietämän? —

ELLI. Vieläpä kysyt! — Onko Taavi kotona?

AINA. Arvattavasti. Mutta hän makaa vielä luhdissaan. On kai tanssinut itsensä väsyksiin Mähälässä.

ELLI. Niinpä kai... (*Nousee istualtaan ja alkaa käydä levottomasti edestakaisin tuvassa.*)

AINA (*kaadettuaan kahvia kuppeihin*). — Tuleppas nyt kahvia juomaan, kiltti Elliseni! — Sitte lähden viemään kupillisen äiti muorille.

ELLI. Vie nyt vaan ensin äidilles ... kylläpä sitte jälestäpäin ehdimme.

AINA. Kuten tahdot ... pelkään vaan, että kahvisi, jonka jo kaasin kuppiin, sill'aikaa jäähtyy. (*Menee, tarjotin kädessä, ulos sivuovesta.*)

ELLI (*jäätyään yksin*). — Oi Taavi! Taavi! Että sinä teit minut näin onnettomaksi, näin sanomattoman onnettomaksi! En jaksa tätä kärsiä! — Voi sinua, Taavi! Ja kuitenkin teit sen minun tähteni!

AINA (*palaten takaisin*). Nyt kiireesti kahvimme kimppuun! En tiedä imelämpää kuin haalea kahvi. —

ELLI. Mitenkä jaksoi äitisi?

AINA. Hyvin hän jaksoi! — ja hyvissä mielin hän oli kuten aina aamusella hänelle kahvia tuodessani.

ELLI (*syrjään*). Hyvissä mielin! Äiti raukka! —

AINA (*juoden kahvia*). — Vaan unhotathan kokonaan kahvisi, Elli!

ELLI. Kylläpä juon!... (*Tarttuu kuppiin ja juopi siemauksen. Syrjään.*) En voi kauemmin maltaa mieltäni! Minä hetkenä hyvänsä he voivat saapua tänne!

AINA. Onko kahvi huonoa, koska se ei maistu sinulle?

ELLI (*juo*). Hyvää se on, varsin hyvää! — Mutta oletko ihan varma siitä, että Taavi on kotona? Mihin aikaan yötä hän saapui kotiin?

AINA. Sitä en tiedä.

ELLI. Etkö? —

AINA. En. Olin kai silloin jo nukuksissa ja muuten onkin Taavilla tapana, myöhään tultuansa kotia, suoraa tietä mennä luhtiinsa makaamaan. Ani harvoin ja ainoastaan silloin, kun hänellä on kova nälkä, hän öisin tulee tupaan ruuan hankintaan. — Vaan miksikä näytät niin levottomalta, niin kummalliselta?

ELLI. Älä kysele, vaan mene kiireimmiten katsomaan, onko Taavi luhdissaan!

AINA. Malttakaamme mieltämme. Jos hän Mähälässä on tullut maistaneeksi liiaksi, niin on varmaan paras, että hän rauhassa saa maata pois kohmelonsa. Sinä tiedät, että hän toisinaan, vaikka — onneksi

kyllä! — hyvin harvoin hauskoissa seuroissa...

ELLI (*keskeyttäen*). Kylläpä tiedän ... mutta joudu nyt, tällä kertaa hän ei saa maata kauemmin...

AINA. Miksikä hän ei saisi?

ELLI. Lähde kiusaamatta! — Sano että minulla on varsin tärkeä asia hänelle...

AINA. Onko se siis niin tärkeä, ettei sitä vähän myöhemmin ... päivällä...

ELLI (*keskeyttäen*). On se niin tärkeä! — Riennä nyt vaan viipymättä.

AINA. Kuten vaadit — olkoon menneeksi. (*Menee, iloisesti laulahtaen, ulos peräoven kautta.*)

ELLI (*jäätyään yksinään*). — Olisiko hän lähtenyt pakoon? Eihän tuo mahdotonta ole otaksua... Ja ehkä se olisikin paras hänelle... Vaan mitenkä se voisi olla niinkään hyvä?... Pääni on aivan pyörällä. En enää tiedä mitä tuumia, mitä ajatella! —

AINA (*palajaa takaisin*). Juuri luhdin ovea avatessani heräsi Taavi.

ELLI. Mitä hän sanoi?

AINA. Kysyi vaan mihin aikaan oli saapunut kotia. Ei hän, veli kulta, sitä itse muistanut. Kuultuansa, että sinä olet täällä ja odottelet häntä, lupasi heti tulla.

ELLI. Oliko murheellinen ... tai ... levottoman näköinen?

AINA. Eipä niinkään... Miksikä hän sitä olisi ollut? Hymyili tyytyväisesti kuultuaan että sinä olit täällä vieraissa.

ELLI. Vai tyytyväisesti hymyili...

(*Taavi tulee peräovesta.*)

Toinen kohtaus.

Entiset ja TAAVI.

TAAVI. Hyvää huomenta, Elli! — Olipa sinulla kiire eilen Mähälästä. Läksit jäähyväisiä jättämättä.

ELLI. En tavannut sinua lähtöpuuhissa ollessani. Kylläpä katselin ylt'ympärilleni, mutta en nähnyt sinua.

TAAVI. Miksi läksit? Eikö sinusta tanssiminen tuntunut hauskalta?

ELLI. Enpä tiedä sanoa... Oliko sinulla siellä hauska?

TAAVI. Oli kyllä niin kauan kuin sinä olit siellä, mutta ei lähdeytyäsi enää...

ELLI. Miks'ei sitte enää ollut hauska?

TAAVI. Niin miksi... En viitsinyt sen jälkeen enää tanssia. En huoli tanssia kenenkään muun kanssa kuin sinun.

ELLI. Kuitenkin viivyit siellä myöhäiseen yöhön saakka.

TAAVI. Viivyin kyllä. Sinun lähdeytyäsi pöllähti päähäni antautua toimeluihin noiden ... noiden tyhjäntoimittajien kanssa ... niin — miks'en suorastaan sanoisi — noiden iloisten viinavekkulien kanssa. Heitä tanssi vähemmän huvittaa kuin naukku pikarista taikka siemaus pullon suusta. Iloista joukkoa, sen voin vakuuttaa! Väkipapulaa siinä kilvan vedettiin ja sormikoukkua. Mies se, joka voitti... Pitiväthän nuo hauskaa elämää...

AINA. Tunnen sinut, Taavi veljeni. Et tahtonut olla toisia huonompi — parahin mies vaan joukossa! Antauduit kilpakiistaan? —

TAAVI. Antauduin ... sitä kernaammin tein sen, kun tuo kunnoton Pääkkölän Pertti, nyrkkejään häristellen, ylpeästi kehui kaikki voittavansa.

AINA. Hänelle ... tuommoiselle kehnolle rentulle et toki voittoa jättänyt? Vai jäitkö kurjana tuon nahjuksen naurettavaksi?

TAAVI (*nauraen*). Ha! ha! ha! Äläpäs sellaista usko, sisareni! Vetäessämmekä väkikapulaa hän joutui kuin joutuinkin joka yritykseltä syliini... Kyynäspäittänsä ruskeesta päättäen olisi luullut hänen käsivartensa kainalosta asti katkenneen.

AINA. Sitäpä arvelin! Oikeinpa teit, Taavi! Hyvä oli, että näytit, kuka tässä pitäjässä voimiltaan on väkevin! — Entäs sormikoukussa?

TAAVI. Mitäpäsiinä mokoman auttoi kinnata ... kyllähän sen tiedätkin! Keskisormensa meni sijoiltaan ensi ottelussa. Eihän tämä poika turhanpäin kenenkään sormeen tartu! Helposti olisin pirstaleiksi vetänyt etusormensakin, nimettömän ja kaikki muut...

AINA. Oikeinpa hauska! Nyt tietävät kaikki pitäjäläiset ja naapurit mikä mies sinä olet mieheksi!

ELLI (*joka kaiken aikaa sisarusten keskustellessa on osoittautunut levottomaksi*). — Kuule Aina! Sanoinhan sinulle äsken, että minulla on tärkeä asia Taaville. Salli minun puhua hetkinen hänen kanssansa kahden kesken.

TAAVI. Puhu vaan puhuttavasi sisareni kuullen.

ELLI. En ... en... Lähde Aina ... äitisi kamariin.

AINA (*vähän äkäisesti*). — Me, veljeni ja minä, emme pidä salaisuuksia keskenämme...

ELLI. Vaikka ette ... lähde kuitenkin.

AINA. Oikkujesi orjaksi siis... Kaikissa tapauksissa olen iloinen siitä, että pitäjäläiset nyt tietävät mikä ja millainen mies meidän Taavi on! (*Aikoo mennä.*)

ELLI (*painolla*). Tietävät kyllä. (*Syrjään Ainalle.*) — Sitä pyydän, ett'et palaja tänne ennenkuin sinua kutsun.

AINA (*katsoo pitkään Elliin*). — Mitä kummaa tämä? (*Menee ulos sivuovesta.*)

Kolmas kohta.

TAAVI ja ELLI.

ELLI. Kerro nyt minulle tarkemmin eilisiltasista tapauksista!

TAAVI. Sekö se asia oli, jota kuulemassa sisareni ei saanut olla saapuvilla?

ELLI. Niin se.

TAAVI. Eihän tuosta syystä olisi kannattanut vaatia häntä lähtemään pois!

ELLI. Kylläpä kannatti... Ryhdy asiaan!

TAAVI. Olen jo sanonut melkein kaikki mitä minulla onkin sanottavaa. Voisin kuitenkin lisätä, että tuo Pääkkölän Pertti on kavala konna, oikein suuri lurjus!

ELLI. Te ette siis solmineet sovintoa?

TAAVI. Sovintoa! — Pertin kanssa en — pahuus vieköön! — ai'o milloinkaan minkäänlaista sovintoa solmia!

ELLI. Erkanitte vihamiehinä?

TAAVI. Mitenkäs muuten? — Kukapa sellaisen heittiön hävyttömyyksiä jaksaisi kärsiä!

ELLI. Riitanne päättyikin tappelulla, vai miten? —

TAAVI. Täytyihän jollakin tavoin saada tuon hylkiön suu tukituksi! —

ELLI. Mitä kaikkia julkeuksia hän sitte puhuikaan?

TAAVI. Hm...

ELLI. Parjasiko hän pahoin sinua?

TAAVI. Enpä tiedä hänen minua niinkään pahasti parjanneen.

ELLI. Entäs — puhuiko hän minusta jotain?

TAAVI. Taisipa puhua.

ELLI. Sanoppas mitä?

TAAVI. Pahaa tietysti... Kukapa niitä kaikkia hänen juttujansa muistaisi!

ELLI. Et tahdo suoraan kertoa mitä hän sanoi. Mutta minä olen jälestäpäin kuullut tuosta asiasta yhtä ja toista huhuttavan. Meidän palvelusväki kertoi siitä Mähälästä kotia saavuttuansa... Eikö hän muiden muassa väittänyt, että minä olen hänen morsiamensa?

TAAVI. Kyllä hän sinua morsiamekseen kutsui.

ELLI. Eikö hän myös valallaan vakuuttanut, että hän kaksi yötä peräkkäin on oleskellut minun luhdissani?

TAAVI. Kyllä maar' hän kehui siellä olleensa...

ELLI. Uskoitko tuollaista juttua todeksi, Taavi?

TAAVI. Eihän kuitenkaan kukaan liene niin hölmö, että sellaista uskoisi todeksi! Mutta juuri tämä hänen julkea valheensa sai minun ihan silmittömästi raivostumaan.

ELLI. Millä tavoin riitanne lopullisesti päättyi?

TAAVI. Sitä en ollenkaan muista. Kun tuota viinakultaa harvoin tulee nauttineeksi, niin nousee se kamalasti ylös pääkoppaan! Josko, kuten eilen illalla, lisäksi viinan voimaan liittyy silmitön viha, niin menettää mies lopulta kaiken muistinsa. En sitäkään ollenkaan muista, kuinka sieltä viho viimmein tulla kekkaloin kotia. —

ELLI. Et muista. — Etkö sitäkään muista, että tappelitte puukoilla?

TAAVI. Annappas! Nyt kun siitä muistutat, johtuu mieleeni, että siinä puukkojakin pidettiin. — Vaan miksikä käyttäydyt noin levottomasti?

ELLI. Et siis sitäkään ollenkaan muista, että löit puukkosi vartehen asti Pertin rintaan, jotta hän paikalla vaipui maahan? — Taavi — sinä olet tehnyt murhan! Tunnin kuluttua siitä, kun hän sai tuon iskun, heitti Pertti henkensä. — Voi meitä nyt!

TAAVI (*oltuansa hetken vaiti*). — Vai niin, että Pääkkölän Pertti on kuollut. Kristillistä kuolemaa hän ei ollut ansainnutkaan. Sepä nyt, että puukkoni sattui niin syväälle! Sitä se viina...

ELLI. Voi Taavi, Taavi! Me olemme onnettomat!... sinä olet hukassa! Olethan kuullut, kuinka kova on rangaistus siitä, että toisen lyö kuoliaaksi. Sanotaan, ettei sellaistaakaan kurjaa valehtelijaa, kuin Pertti oli, rangaistuksetta saa ottaa hengiltä pois.

TAAVI. Eipä saa — siksi hyvin tunnen lain säännöt, että sen tiedän. Enhän ensimmäisenä miehenä tästä pitäjästä lähde Kakolaan.

ELLI. Kakolaanko sinut viedään?

TAAVI. Niin sinne — kruunun leipäkannikkaa nakertelemaan. (*Antaa Ellille kättä.*) — Mutta hyvästi nyt Elli! Minun pitää lähteä.

ELLI. Mihin sinä aiot mennä?

TAAVI. Vallesmannin luo — kertomaan mitä olen tehnyt.

ELLI. Sinne et saa mennä! Sinun pitää paeta, paeta jonnekin, missä sinua ei tunneta! Ehkä asiat vielä muuttuvat parempaan päin. Kenties laki armahtaa sinua, kun saavat kuulla millainen konna Pertti oli mieheksi. Keisari ei voi sallia, että kunnan miestä rangaistaan sellaisen kehnon hylkiön tähden! — Mitä naurat? —

TAAVI. Nauran lapsimaisuuttasi. Hyvästi!

ELLI (*estää Taavia lähtemästä*). — Älä lähde! — Vallesmannille on jo sitä paitsi lähetetty tieto tapauksesta.

TAAVI. Sitä välttämättömämpi on, että kiiruhdan hänen luoksensa osoittaakseni, ett'en ai'o välttää ansaittua rangaistusta.

ELLI. Pakene!

TAAVI. En mistään hinnasta lähde pakoon! Niin kurjamielinen en toki ole.

ELLI. Taivaan Jumala! Mitä tehdä? —

TAAVI. Rauhoitu, Elli!

ELLI. Mitähän sanoo tästä vanha äitisi!

TAAVI (*äkkiä peräytyen*). — Ah äitini!... vanha äitini!

ELLI. Hän varmaan kuolee säikähdyksestä!

TAAVI (*vaipuu nojatuoliin*). Äiti raukka ... kahta vertaa suurempi raukka minä! Miks'en jäänyt syntymättä... Parempi olisi minun poloisen ollut maailmaan tulematta!

ELLI. Tuossa tuokiossa voivat vallesmanni ja lautamiehet saapua tänne sinua vangitsemaan. Jok'ainoa hetki on kallis! Joudu ... lähde piiloon!

TAAVI. Älä pyydä mahdottomia. — Voi äitiäni!... vanha äitiäni!

(*Rattaiden rätinää kuuluu ulkoa.*)

ELLI. Rattaiden kolina pihalla! (*Kiiruhtaa ikkunan luo.*) —
Vallesmanni ja lautamiehet! Kauhistavaa! Heillä on kahleet mukana! —
Vielä ehkä voit pistäytyä ylös vinnille! Vinnin päätyikkunasta pääset kylänraitille!

TAAVI. Lähden heitä vastaan. (*Hän astuu pari askelta kohti peräovea, josta vallesmanni ja kaksi lautamiestä samassa astuvat sisään. Toinen lautamiehistä kantaa kahleita.*)

Neljäs kohtaus.

Entiset. VALLESMANNI ja LAUTAMIEHET.

VALLESMANNI. Hyvää huomenta! Ahaa — saavuimmepa hyvään aikaan! Joutuuhan velikulta tässä heti paikalla kiikkiimme aivan kuin jänis loukkuun! Hyvä onni! Hi! hi!

TAAVI. Tässä olen, herra vallesmanni.

VALLESMANNI. Niin — siinäpä olet poikaseni ja pääset tuota pikaa kruunun kouriin! Piru vieköön, eikö ilahuta sydäntäni, että taas yksi pitäjän puukkojunnkareista saadaan Kakolaan korjatuksi! Onko tämä elämää, jota tässä kunnassa eletään! Mitä ihmisiä? Rosvoja, roistoja melkein joka toinen mies!

TAAVI. Ei kuitenkaan niinkään rosvoja ja roistoja, herra vallesmanni!

VALLESMANNI. Pidä vaan suusi, sanon minä! Älä koukertele kielelläs, junnkari! — Kyllä lannistunee ylpeä mielesi, jahka saamme kruunun hansikkaat käsiisi sovitetuiksi! (*Lautamiehille.*) — Mies kahleisiin!

TAAVI. Niinkuin laki ja oikeus säätävät pitää tietysti olla. (*Ojentaa kätensä lautamiehille ja ottaa pari askelta heitä kohti, mutta samalla työntää Elli hänet syrjään.*)

ELLI (*vallesmannille*). — Älkää kalistelko kahleita täällä tuvassa, armollinen herra vallesmanni! Onhan Taavin äiti tuolla kamarissa. Voisihan vanhus säikähdyksestä kuolla, jos kuulisi kahleiden kalketta täällä. Eikä herra vallesmannin ensinkään ole tarvis käyttää kahleita, sillä Taavi ei suinkaan lähde pakoon, sen voin kunniasanallani vakuuttaa. Olipa hän äsken aikeissa itse tulla herra vallesmannin luo.

VALLESMANNI. Kaikkiinpa asioihin pyytääkin akkaväki sekaantua! — Mitä on muuten rikkaan Voipalan tyttärellä täällä tekemistä?

ELLI. Taavi on sulhoni, herra vallesmanni.

VALLESMANNI. Hää? Mitenkä? Sulhosi! Hullutuksia! Teet viisaimmin heti lähtemällä kotiasi! Tämä nuori puukkojunnkari taasen lähtee kruunun koppiloihin, joissa ei sallita häitä viettää!

ELLI. Taavi ei ole mikään puukkojunnkari, vaikka hän pikapäissään sattuihin lyömään puukkonsa liian syvälle Pertin rintaan. Kahta vertaa pidän häntä Perttiä parempana.

VALLESMANNI. Kahta vertaa parempana puukkojunkkarina, arvaan ma. Hi! hi!
Oletpa oikeassa. Jos hän huonompi olisi ollut, niin makaisi nyt hän eikä
Pertti parka koivet taivasta kohti!

ELLI. Pertti oli kunnoton konna ja kehno valehtelija!

VALLESMANNI. Ehkäpä lienet oikeassa, tyttö. Sitä vaikeampi on hänen ollut astua Kaikkivaltiaan tuomioistuimen eteen!

ELLI. Mutta Taavi on aina ollut kunnan mies!

VALLESMANNI. Ainakin hän viime yönä kelpolailla kunnostutti itseänsä. — Älä kauemmin tässä kinaile, tyttö! Kruunun miehiä ei saa häiritä heidän virkatoimissaan!

ELLI. Sen tiedän, mutta rohkenen kuitenkin vedota teidän jalomielisyyteenne. Kun kauniisti pyydän, niin luovutte aikeestanne! Kiltti vallesmanni — te ette saa kahlehtia Taavia täällä tuvassa! — Jos sen tekisitte minun läsnä ollessani, niin en milloinkaan antaisi teille julmuuttanne anteeksi!

VALLESMANNI. Sakr'avita! Lautamiehet hoi! Viekää mies pihalle!

ELLI. Tiesinpä että suostuisitte pyyntööni! (*Astuu Taavin ja lautamiesten väliin.*) — Älkää huoliko pitää liiallista kiirettä!

TAAVI. Malta mielesi, Elli... Älä nyt turhaan...

ELLI. Muistatteko Teikkalan poikia, herra vallesmanni?

VALLESMANNI. Enkö heitä muistaisi! Sakr'avita! Minkälaisia hirtehesiä roistoja!

ELLI. Entäs — muistatteko sitä iltaa, jolloin nämä velikullat olivat piiloutuneet metsään ahdistaaaksensa teitä? Olisivat ehkä tappaneet teidät, ell'emme me, isäni ja minä, olisi joutuneet avuksenne!

VALLESMANNI. Se on totta. Kylläpä mokomat olisivat minua pahoin ruhjonneet, ellette olisi sattuneet ajamaan siitä ohi.

ELLI. Isäni piiskansiimaukset ja minun huutoni saivat heidät pakenemaan.

VALLESMANNI. Lähtivätpä metsään sellaista vauhtia, että nuoret kuuset murtuessaan ryskyivät! Mutta pidithän sinä siinä sillä kertaa sellaista ääntä kuin olisi siinä ollut kokonainen susilauma ulvomassa!

ELLI. Siitäpä juuri heidän kiireensä syntyikin...

VALLESMANNI. Kruunun lukkojen taakse kuitenkin joutuivat kuin joutuivatkin, nuo konnat! — Oikeinpa pirullista kansaa tässä pitäjässä! Mutta kyllä heidän taljansa pehmitän.

ELLI. Liiallista kiitollisuutta en teiltä vaatine pyytäessäni, että muutamia hetkiä vaan saan kahden kesken puhua Taavin kanssa sanoakseni hänelle jäähyväiseni?

VALLESMANNI. Lemmon nimessä — olkoon menneeksi! Kolme minuuttia suon sinulle jäähyväisjättöön! Sakr'avita! Ulos miehet!

(Vallesmanni ja lautamiehet menevät peräovesta.)

Viides kohta.

TAAVI ja ELLI, myöhemmin AINA.

ELLI. Nyt — joudu! Kylänpuolisesta ikkunasta pääset vielä pakoon!

TAAVI. Älä puhu pakenemisesta! Olenhan sanonut, ett'en sellaiseen tuumaan suostu! — Paitsi sitä olet pannut kunniasanasi pantiksi siitä, ett'en lähtisi pakoon!

ELLI. Pelastaakseni sinut ottaisin mielelläni sen synnin omalletunnolleni, että olen vähän vetänyt kruununmiehiä nenästä.

TAAVI. Pelastaaksesi minua! Tyhjää jaaritusta, Elli.

ELLI (*katsoen ulos ikkunasta*). — Kylläpä on vallesmanni varovainen ja viisas mies, viisaampi kuin luulinkaan! On asettanut toisen lautamiehistä vakoojaksi kylän raitille! — (*Taaville, joka astuu kamarin*

ovea kohti.) — Mihinkä ai'ot mennä?

TAAVI. Kamariin — sanomaan jäähyväiset äidilleni.

ELLI. Äläpäs Taavi!... Noin äkkiarvaamatta äitisi jos saisi tiedon tästä kauheasta tapauksesta, niin varmaan kuolisi...

TAAVI. Vaan miten tehdä? Lähtisinkö hänelle jäähyväisiä sanomatta?

ELLI. Se on parempi siten...

TAAVI. Vaan se tuntuu sydämelleni kovin raskaalta!...

ELLI. Vaikkapa kohta... Kyllä jälestäpäin keksin sopivan keinon, mitenkä hänelle ilmoittaa.

TAAVI. Onneton äitini!

(Aina tulee.)

AINA. Mitä vieraita täällä on käynyt? Mitä ryskettä ja kalsketta tuolla pihalla? Aivan kuului korvissani kahleiden kalinalta. — Vastaa, Taavi!

TAAVI. Älä kysy, Aina! — Elli kyllä jälestäpäin selittää sinulle asianlaidan... Minun täytyy nyt lähteä. *(Syleilee Ainaa.)* — Jää hyvästi, sisar rukka!

AINA. Mitä tämä? Sydämeni on särkyä — aavistan jotakin suurta onnettomuutta!

TAAVI *(kättelee Elliä)*. — Hyvästi Elli! *(Syrjään Ellille.)* — Kahleissa, vangin vaatteissa ei Voipalan Elli enää tunne minua.

ELLI *(nojaten päätänsä Taavin rintaa vastaan)*. Voi Taavi — tunnen!... tunnen! — Et koskaan eksy mielestäni!

TAAVI. Täytyy kiiruhtaa — vallesmanni jo väsy odottamiseen! *(Lähtee, luotuansa silmänsä pitkään kamarin oveen, kiireesti ulos peräovesta.)*

AINA. Hän puhui vallesmannista! Taivaan nimessä! Mitä onkaan tapahtunut? Sano, Elli!

ELLI. Vait Aina! Ole rauhaisa! Äitisi kömpii tupaan.

(Kuusniemen emäntä astuu sauvaansa nojaten kamarin ovesta tupaan.)

Kuudes kohtaus.

KUUSNIEMEN EMÄNTÄ, AINA ja ELLI.

EMÄNTÄ. Oletko täällä tuvassa, Aina? Missä on nojatuolini? Onko se tavallisella paikallaan?

AINA *(pidättäen kyyneleitään)*. — Kyllä, äiti! —

EMÄNTÄ. Äänesi värähtelee — voitko pahoin?

ELLI *(kiiruhtaa käsivarresta taluttamaan emäntää nojatuoliin.)* — Hyvää huomenta, Anna muori! Sallikaa minun vähän johdattaa teitä. — Kyllä Aina terve on.

EMÄNTÄ. Sinäköhän se oletkin, Elli?

ELLI. Tässä on nojatuoli... Istukaa...

EMÄNTÄ. Kiitos, kiitos vaan avustasi! — *(Istuu nojatuoliin.)* — Kuinka lämpöset sinun kätesi ovat, lapsi! Onko sinulla kuumetta?

ELLI. Vieläpä mitä! Mutta ilmassa on tänään niin hellettä.

EMÄNTÄ. Niin ... niin... Sitä paitsi tuntuvat nuorten kädet vanhusten pivossa lämpöisiltä. — Missä lienee Taavi? Ei hän vielä ole käynyt luonani tänään... Hänen ei ole ollut tapana unhottaa aamusilla käydä minua tervehtimässä.

ELLI. Hän pistäytyi pikimältään kylään.

EMÄNTÄ. Vai niin... Kummallista, että jo pitkän ajan olen ollut kuulevinani outoa ääntä ja hälinää! — Eikö tuolta ulkoa pihalta juuri nytkin vast'ikään kuulunut rattaiden pyörinää ja ikäänkuin kahleiden kalinaa?

ELLI. Tänne poikkesi äsken muutamia matkustaviaisia hevosiaan syöttämään. He kaiketi nyt hellittelivät hevostensa rautaisia riimunvarsia jatkaaksensa matkaansa.

EMÄNTÄ. Niinpä kaiketi... Kuulonikin on viime aikoina paljon huonontunut ja korviani usein soittaa eriskummallisesti... Elämäni kuluu loppuansa kohti. Mitäpä tällaisella sokealla ikäkululla enää onkaan maailmassa tehtävää ... toisten vaivoiksi vaan. Parempi olisi jo lähteä Manalan majoille...

ELLI. Eipä vielä, muori kulta... Sellaista suurta surua lapsillenne ei teidän pidä toivoman...

EMÄNTÄ. Enpä sitä juuri toivokkaan, sillä tahtoisinpa sinne mennessäni olla vakuutettu siitä, että tullette onnellisiksi, sinä ja Taavi. Kyllä Taavista saat kelpo miehen... Hän on jalo poika... Ei teidän onnestanne mitään puutu, jos hän vaan pysyy viinoista erillään. Kyllä olen häntä varoittamalla varoittanut tuosta onnettomasta viinasta... Sehän oli hänen isänsäkin turmio juuri tuo kirottu viina ... miesvainajani oli kaikin puolin kelpo mies muuten, mutta väkeviä nautittuansa muuttui hän aivan hurjapäiseksi... Viinapäissään hän sitten lopuksi markkinamatkalla itsensä kuoliaaksikin ajoi, kun rattaat menivät kumoon ja hän särki otsansa kiveä vastaan...

ELLI. Taavista ei tarvitse sellaista pelätä...

EMÄNTÄ. Sitäpä minäkin toivon... Onhan hän luvannut olla varoillansa ja minä luulen, että häneen voipi luottaa...

ELLI. Kyllä häneen täydellisesti voi luottaa...

EMÄNTÄ. Niin sitten ei voi mikään teidän onnellenne vertoja vetää, sillä Taavilla on hellä sydän samoin kuin hänen isällänsäkin... Sanoithan, ett'ei hän viivy kauan, että hän vaan pikimältään pistäytyi kylään?

ELLI. Kyllä hän pian palajaa...

EMÄNTÄ. Se on hyvä... Minun on jo häntä niin ikävä. Jahka hän saapuu kotia, keskustelemme vakaasti teidän tulevaisuudestanne, Elli. Viime yönä näin eriskummallista unta teistä. Se uneni varmaan ennustaa jotakin, mutta en tiedä, hyväkö vai pahaa, onneako vai onnettomuutta. Jumalalla ovat onnen ohjat. Hän ohjatkoon kaikki parhaaksi!

ELLI (*kietoo kätensä Kuusniemen emännän kaulaan*). Voi, kuinka mielelläni tahtoisin tehdä hänet ja teidät onnellisiksi!

KOLMAS NAYTÖS.

— Paikka sama kuin edellisessä näytöksessä. —

Ensimmäinen kohta.

AINA ja ELLI.

ELLI. Malta mieles, Aina! Itku ja valitus eivät vähennä tuskaasi. Mitä hyötyä sinulle siitä, että tuolla tavoin istua kökötät pää kallellaan, silmät vesissä?

AINA. Elämä tuntuu minusta nyt raskaalta taakalta, kuolema olisi parempi!

ELLI. Kylläpä siten nyt väität, mutta jos kuolema tulisi, niin sanoisit varmaan, että elämä on parempi.

AINA. Jospa vaan kuolema tulisikin, en häntä oudoksuisi!

ELLI. Kelpaapi puhua kuolemasta tuolla tavoin, kun on nuori ja terve!

AINA. Sinä teet minusta pilkkaa.

ELLI. En ensinkään. — Soisin vaan, että enemmän ajattelisit äitiäsi kuin omaa suruasi.

AINA. Kylläpä äiti raukkaa surkuttelen! — Millä tavoin ilmoitamme hänelle tämän suuren onnettomuuden?

ELLI. Kas siinä kysymys, johon turhaan etsin vastausta.

AINA. Ota sinä se tehtäväksesi! Sinä olet maltikkaampi, olet — niin sanoakseni — paljoa viisaampi kuin minä.

ELLI. Viisauteeni en luota liiaksi. — Tuo on hyvin vaikea tehtävä.

AINA. Kovin vaikea!

ELLI. Mutta kaikissa tapauksissa pitää se tulla tehdyksi!

AINA. Niin — eihän siitä pääse mihinkään. Kyllä asia on hänelle ilmoitettava.

ELLI. Ja sen pitää tapahtuman pian, — mitä pikemmin sitä parempi. Muussa tapauksessa joku asiaan kuulumaton ennen pitkää sen ehkä loukkaavalla tavalla hänelle ilmoittaa.

AINA. Aivan oikein. Mutta millä tavoin, millä sanoilla asian hänelle ilmoitamme? Keksi Herran nimessä joku sopiva keino!

ELLI. Annappas — jo luulenkin keksineeni, minä lähden pyytämään kirkkoherraa, että hän tulee tänne äidin kanssa puhumaan. Hän kyllä helposti löytää sopivat sanat.

AINA. Se oli hyvä tuuma. Kirkkoherra myös parahiten osaa lohduttaa äitiä.

ELLI. Viipymättä siis riennän pappilaan. —

AINA. Tulen saattamaan sinua vähän matkaa. — Jos äiti taas tulisi tupaan ja kysyisi Taavia, niin pelkäänpä, ett'en jaksaisi pidättää kyyneleitäni.

(Menevät peräovesta.)

Toinen kohtaus.

KUUSNIEMEN EMÄNTÄ, jälestäpäin KALLEN-LEENA.

EMÄNTÄ *(kömpii kamarista tupaan)*. — Eikö ole Taavi jo tullut kotia? — Missäpä hän nyt viipyy. Paras on, Aina, ettäs laitat suuruksen valmiiksi. Kaiketi on Taavi nälissään, kun kylästä palajaa. — Vaan eihän täällä tuvassa tunnu olevankaan ketään. *(Kömpii nojatuolin luo, johon istuu.)*

KALLEN-LEENA *(tulee peräovesta)*.

EMÄNTÄ. Joko Elli lähti kotia?

KALLEN-LEENA. Hyvää huomenta, Anna-muori!

EMÄNTÄ. Kallen-Leenako se onkin... Luulin Ainaksi.

KALLEN-LEENA. Minähän olen... Tulin teitäkin taas tervehtimään. *(Istuu eräälle tuolille.)* — Oh-hoh! Olen paljosta astelemisesta ihan hengästynyt. *(Yskähtää.)*

EMÄNTÄ. Missä kaikkialla oletkaan käynyt?

KALLEN-LEENA. Monessa paikassa, hyvin monessa. Auringon kanssa olen ollut liikkeellä... Kas kuinka yskittää ja ahdistaa rintaani, että tuskin henki käy! — Kylläpä tuo rinnan ahdistus minusta viimein hengen viepi, sen olen aina sanonut ja niin sanoi Tirkkalan Topiaskin, kun viimeksi kävin hänen luonsa rohtojen hankinnassa. — »Jos elät ensi talveen saakka, niin saat kiittää siitä näitä rohtojani, Leena», hän sanoi antaessaan minulle pullollisen tuota rintapalsamia, jota pappilan vanha mamselikin on jo monta vuotta juonut. Mutta vieläpä hän tuo Iita mamseli elää, vaikk'ei moneen aikaan ole voinut yskimättä astua askeltakaan kamarinsa lattialla, jotta sitä ei niin varmaan voi tietää... Paras kuitenkin on olla valmisna kuolemaan... Kerran se kuitenkin tulee, siitä ei pääse. Ja kyllä minä, Jumalan kiitos, sieluni puolesta olenkin valmis lähtöön täältä surun maailmasta. Siihen itseni joka hetki valmistan... Kas vaan, kuinka yskittää.

EMÄNTÄ. Koetappas juoda vähäsen vettä, äläkä rasita rintaasi puhumisella; — siitä yskäs vaan tulee pahemmaksi.

KALLEN-LEENA. Kaikkia maallisia keinoja olen turhaan koettanut; ne eivät tepsivät. Niin — pitihän

minun puhua siitä, että jo varhain aamulla ... auringon kanssa ... pistäydyin Pääkkölään... Voi päiviäni! Voi heitä raukkoja! Olipa siellä itkua ja parkua, kyyneleitä ja valitusta! — arvannettehan sen, Anna muori. Eikä ihmettä että ruikuttivat ja voivottelivat! Melkeinpä pidän teitä onnellisena, Anna muori, kun olette sokea, ett'ei teidän tarvitse moista surkeutta nähdä! Kylläpä kai ovat meillä viimeiset päivät käsissä, kun tätä tällaista saattaa tapahtua. Oh! hoh!

EMÄNTÄ. En ymmärrä sinua ... mistä puhut?

KALLEN-LEENA. Ihmettelen teitä, Anna muori, että niin tynnin mielin voitte kestää tällaisia tapahtumia. Vaikka mihinkä se vaikeroiminen auttaisikaan. Eihän sillä pitkälle päästä eivätkä asiat sen kautta valkene eikä selkene; se kyllä on totta. Mutta ajattelin kuitenkin, että täällä toisin olisi kuin on.

EMÄNTÄ. Miksikä otaksuit, että täällä olisi toisin?

KALLEN-LEENA. Hm... Jokaisella ihmisellä on oma luontonsa. — Astuessani sitte Pääkkölästä tänne, poikkesin sivumennen Voipalaan. Olipa sielläkin taas ääntä ja surinaa niinkuin puskiapesässä! — Vaikka Pertti eleskelikin hyvin hurjamaisesti ja oli aimo juomari, niin on Pääkkölä kuitenkin varakas ja hyvä talo ja heillä on rahoja lainassakin. Pinokylän Poukallakin sanotaan olevan kaksituhatta markkaa kiinnitystä vastaan. Voipalan vanhemmilla ei sentähden olisi ollut mitään sitä vastaan, että Elli olisi mennyt miniäksi Pääkkölään. Sitä kai he toivoivatkin. — Voi herranen aika, kuinka he nyt kiroilivat ja sadattelivat Taavia!

EMÄNTÄ. Meidän Taaviako?

KALLEN-LEENA. Ketäpä muuta... H—tin syvimpään pätsiin he hänen toivoivat joutuvaksi tuliset rautakengät jalassa ja palava tervatyynyri patalakkina päässä. Huu! Kristittyä ihmistä oikein kauhistutti kuunnella heidän hirveitä sadattelemissiansa! — Eivät hyvää huomenta sanoneet eikä kahvin tilkkua kielenkostukkeeksi tarjottu.

EMÄNTÄ. Mitä pahaa on Taavi sitte tehnyt?

KALLEN-LEENA. Mitä pahaa? — kysytte Anna muori. Kyllä niitä on monta, jotka puolustavat Taavia ja sanovat, ett'ei hän olisi sitä tehnyt, ell'ei Pertti olisi häntä ärsyttellyt. Enkä minäkään sitä usko, että hän sitä pahuudellaan teki. Onhan teidän Taavi hyvä poika ja minä olen pitänyt hänestä paljon aina siitä asti kun häntä pikkulapsena täällä käydessäni kannoin käsivarrellani. Mutta kun eilen oli maistellut liiksi ja kun toinen siinä ärsyttelemistään ärsytteli, niin mitäpä silloin tuli huomanneeksi, mihin puukko sattui! —

EMÄNTÄ. Mihin puukko sattui! —

KALLEN-LEENA. Olen varmasti vakuutettu siitä ett'ei Taavi Perttiä aikonut tappaa, vaikka poloinen tuosta iskusta heitti henkensä, kun puukko pahaksi onneksi puhkasi rinnan lähellä sydäntä... Onnettomuuden edestä, kun se tulee, ei pääse kukaan.

EMÄNTÄ. Armollinen Jumala! — (*Painaa otsaansa oikeaan käteensä.*)

KALLEN-LEENA (*oltuansa hetken vaiti*). — Mitä tämä tahtoo sanoa?! Olen varsin ihmeissäni! Ettekö todellakaan, Anna muori, tästä asiasta mitään tietänyt? Kummallista! Käviväthän vallesmanni ja lautamiehet täällä Taavia kahlehtimassa.

EMÄNTÄ. Voi päiviäni! Kahlehtivat hänet! (*Aina tulee peräovesta.*)

Kolmas kohtaus.

Entiset ja AINA.

AINA (*säpsähtäen*). — Äiti! — (*Kiivaasti Kallen-Leenalle.*) — Mitä oletkaan äidilleni kertonut, Kallen-Leena! Aina sinä liikut onnettomuuden ja kaikenmoisen häiriön tuojana, missä liikkunetkin!

KALLEN-LEENA. Minäkö? Olen kuin olenkin äskensyntyntyttä lasta viattomampi! Saatoinko aavistaa, ett'ei Anna muorille oltu mitään kerrottu Pertin murhasta?

AINA. Se ei ollut mikään murha! Sinä et saa sitä murhaksi sanoa, ilkiö!

KALLEN-LEENA. Ohoo! — Vai manaat sinä minua ilkiöksi, tyttö!

EMÄNTÄ (*jyrkästi*). — Älä soimaa Kallen-Leenaa! Totuuden puhujana on hän kunnioitusta ansainnut. Miks'ei minulle ole tästä asiasta ilmoitettu? Miksikä se minulta on pidetty salassa?

AINA. Suo anteeksi, äiti! — Emme rohjenneet... Emme hennonneet ... kun emme ymmärtäneet millä tavalla ilmoittaa...

EMÄNTÄ. Mitä muuta kuin suoran totuuden tunnustaminen olisi siinä voinut tulla kysymykseen?

AINA. Eipä kaiketi... Mutta Elli lähti pappilaan pyytämään kirkkoherraa lohduttamaan...

EMÄNTÄ. Pyytää kirkkoherraa lohduttamaan... Lapsellista! Onneton on se ihminen, jok'ei raamatustaan itse löydä lohdutusta onnettomuuksien kohdatessa ilman että siinä pappi joka kerta on läsnä. Elämän koulussa sitä kaikkia oppii. — Kuinka läksikään Taavi sanomatta minulle jäähyväisiä? —

AINA. Hän kai oli niin hämillään, ett'ei ymmärtänyt mitä tehdä.

KALLEN-LEENA. Kuinkapa poika parka enää olisikaan ymmärtänyt mitä tehdä, mitä jättää tekemättä; vähemmästä joutuu järki ymmälle!

EMÄNTÄ. Hän teki varsin väärin minua kohtaan eikä käyttäytynyt miehekkäästi!

AINA. Taavi oli niin onneton...

(Rattaiden kolinaa ja heti sen jälkeen kahleiden kalsketta kuuluu pihalta. — Taavi vangin vaatteissa ja vangittuna tulee Jaakkolan seuraamana peräovesta.)

Neljäs kohtaus.

Entiset ja tulleet

TAAVI. En jaksanut lähteä näkemättä äitiäni. *(Polvistuu äitinsä eteen ja kätkee kasvonsa hänen syliinsä.)*

EMÄNTÄ. Poikani! — Oletko nyt matkalla Vaasaan? —

TAAVI. Olen.

EMÄNTÄ. Kuka sinut viepi sinne?

TAAVI. Lautamies läksi minua kyyditsemään.

EMÄNTÄ. Kuka lautamies?

TAAVI. Jaakkola. Hän on myöskin vanginkuljettaja.

EMÄNTÄ. Onko hän täällä tuvassa?

JAAKKOLA. Minähän näissä ikävissä toimissa liikun. — Terve, Anna muori!

EMÄNTÄ. Te tiedätte, Jaakkola, ett'ei Taavi äitinsä luota karkaa...

JAAKKOLA. Kylläpä sen arvaan...

EMÄNTÄ. Soisin että vieraat hetkeksi poistuvat.

JAAKKOLA. Hyvä... Tule mukaan, Kallen-Leena.

KALLEN-LEENA. Enhän minä täällä mikään vieras ole.

JAAKKOLA. Kyllä sinä kaikkialla luulet olevasi kotona. Mutta ei sinun silti auta kinata vastaan. Ellet tottele, vien sinut väkisin huoneesta.

KALLEN-LEENA. Olenko minä varastanut, olenko minä murhannut? Vastatkaa siihen kysymykseen, Jaakkola!

JAAKKOLA. Suus kiinni, Leena! *(Tarttuu Kallen-Leenan käsivarteen ja taluttaa häntä ovelle.)*

KALLEN-LEENA *(ponnistellen vastaan)*. — Tämä on häpeällistä väkivaltaa!... julkeata lainrikkomista! — Älkää kuitenkaan olko levoton, Anna muori! Kyllä minä kohta palajan tänne tiedustelemaan mitä täällä kuuluu.

(Jaakkola ja Kallen-Leena ulos peräovesta.)

Viides kohtaus.

KUUSNIEMEN EMÄNTÄ, TAAVI ja AINA.

TAAVI. Anna minulle anteeksi, äiti!

EMÄNTÄ. Sinulla ei ole omaa takkiasi yllä... Onko tämä karkea takki vangin takki?

TAAVI. On...

AINA (*menee, kätkien kasvonsa esiliinaansa, kamariin*).

EMÄNTÄ. Sanoipa Kallen-Leena minua onnelliseksi, että olen sokea...

TAAVI. Äiti, äiti!

EMÄNTÄ. Iso-isäsi ylle puki viina samallaiset vaatteet kuin ne, joita nyt kannat, kytki hänet myös kahleisiin, viina oli vähällä tehdä isällesi samat tepposet ja viina hänet vei ennenaikaiseen hautaan. Etkö tunne heikkouttas viinan voimaa vastustamaan? Miesten, joilla on sellainen luonto kuin isälläsi ja sinulla, pitäisi kokonaan välttää kiusausta, olla viinan tilkkaakaan nauttimatta. — Olenhan sinua varoittamalla varoittanut, rukoilemalla rukoillut, ett'et milloinkaan maistaisi viinaa.

TAAVI. Olet, äiti. Mutta mieleni käy toisinaan niin levottomaksi, niin kummallisen hurjaksi, ett'en ollenkaan voi sitä hillitä enkä jaksa tahtoani hallita. Joudun aivan kuin haltioihin...

EMÄNTÄ. Älä yritä puolustaa itseäs tekosyillä! — Sinä olet pettänyt minulle antamasi lupauksen; olet luopunut sanastasi. Mies ei koskaan saa syödä sanaansa ... se on kehnoa, on häpeällistä!

TAAVI. Niinpä on äiti ... sen tiedän ja tunnen... Oi — minä kurja menehdyn tämän monenkertaisen häpeän alle!...

EMÄNTÄ. Sitä et saa! Se olisi raukkamaista! Jo on aika tullaksesi tosimmäiseksi.

TAAVI. Tosimmäiseksi! Mitenkä? Minä näännyn epätoivoon!...

EMÄNTÄ. Epätoivon valtaankaan et saa antautua — muista se. Vielä voi elämäsi tulla valoisaksi ... henkeni silmillä näen, että se siksi on tuleva... Kysymättänikin arvaan, ett'et aikonut Pertille kuolon iskua? —

TAAVI. Enpä usko aikoneeni... Mutta en ollenkaan muista. —

EMÄNTÄ. Vai et muista... Voi sitä kirottua viinaa! — No — tuleehan tämä asia todistajien kautta selville ja kuuluu — Kallen-Leenan puheesta päättäen — jo olevankin selvillä — että olet murhanaikomuksetta tehnyt murhan, siitä sinut tuomitaan muutamaksi vuodeksi kuritusvankeuteen. Niiden kuluttua pääset taas vapaalle jalalle.

TAAVI. Mutta häpeästä ja murhaajan nimestä en kaikkena elinaikanani pääse.

EMÄNTÄ. Sellaista et ollenkaan saa ajatella!... heitä huolesi siitä kokonaan mielestäsi! Sen sijaan tulee sinun miettiä, kuinka voisit käyttää vankeusaikaa parhaaksesi, tarkoitan sisällisen ihmisesi hyväksi, ettäs vankilasta lähtisit jalompänä miehenä kuin olit sinne tullessasi. Meidän aikanamme eivät vankilat — Jumalan kiitos — enää ole sellaisia kurjuuden pesiä kuin ne olivat ennen.

TAAVI. Kerrotaanpa, että siellä on ruoka hyvä...

EMÄNTÄ. Ruoka on vähin asia. Pääasia on, että vangeille opetetaan kaikellaista hyvää ja hyödyllistä. Heille pidetään erityistä kouluakin. Tämä koetuksen ja kärsimisen aika voipi sentähden tulla sinulle siunaukseksi... Poikani! — muista ettäs kaikissa noudatat vankilan pastorin neuvoja ja ettäs siellä käyttäydyt kaikin tavoin moitteettomasti... Lupaatko sen?

TAAVI. Sen lupaan...

EMÄNTÄ. Lupaat pyhästi? —

TAAVI. Kaikkien voimieni takaa... Mutta anna minulle nyt anteeksi ja anna minulle siunauksesi, armas äiti! Siunauksestasi en lähde.

EMÄNTÄ. Olethan lapseni; — kuinka voisinkaan olla antamatta sinulle anteeksi, antamatta sinulle siunaustani? — (*Laskee molemmat kätensä polvistuneen Taavin kiireelle. — Elli tulee peräovesta.*)

Kuudes kohtaus.

KUUSNSEMEN EMÄNTÄ, TAAVI ja ELLI.

ELLI (*Ainalle, joka rientää häntä vastaan*). — Kirkkoherraa oli tultu noutamaan sairaan luo.

TAAVI (*nousee seisaallensa*). — Elli!

EMÄNTÄ. Olipa hyvä, että tulit, Elli! — Käy lähemmäksi... Minulla on sinulle ja Taaville jotakin sanottavaa... Miltä näyttää sinusta Taavi tuossa puvussaan, Elli?

ELLI. Ei tuo puku häntä minun silmissäni pahenna. —

EMÄNTÄ. Eikö? — Eivätkö kauhistuksen kylmät väreet värähtele ruumiissasi nähdessäsi sulhosi kahlittuna?

ELLI. En häntä ensinkään kauhistu, vaikka kyllä surkuttelen hänen kovaa onneansa ... vaikka sydämeni itkee... Mutta koittaapi tällekin surun yölle kerran päivä ... kun Taavi vankilasta taas palajaa kotia.

EMÄNTÄ. Ei koita teille milloinkaan sellaista onnen päivää, jota tarkoitat. — Oletteko vaihtaneet kihlasormuksia, lapset?

TAAVI. Olemme, äiti.

EMÄNTÄ. Kantaako Elli sitä sormessansa?

ELLI. En kannan.

EMÄNTÄ. Et.

ELLI. Kun sitä vanhempani eivät kärsi ... niin ... niin olen kantanut sitä nauhassa rinnallani.

EMÄNTÄ. Entäs sinä, Taavi?

TAAVI. Kun ei Elli ole sormustaan kantanut sormessaan, niin en minäkään... Olen pitänyt sitä paperiin käärittynä rahamassissani... Mutta nyt se on minulla tässä sormessani. —

EMÄNTÄ. Vaihtakaa nyt sormuksenne takaisin merkiksi siitä, että teidän välillänne on selvä ero.

TAAVI. Ero!

ELLI. Mitä sanottekaan, Anna muori!

EMÄNTÄ. Tehkää kuten käsken.

TAAVI. Hylkäätkö siis, Elli, minut?...

ELLI. En hylkää milloinkaan... Älkää vaatiko tuollaista, hyvä Anna muori!

EMÄNTÄ. Kyllä sen täytyy tapahtua.

ELLI. Mutta minkätähden? Sanokaa minkätähden?

EMÄNTÄ. Olette tehneet väärin salatessanne minulta, kuinka kovin vastenmielinen teidän avioliittonne olisi ollut sinun vanhemmillesi, Elli. Sattumalta olen saanut kuulla asian oikean laidan... Kyllä arvasin, että Voipalan vanhemmat olisivat toivoneet tyttärelleensä rikkaampaa aviopuolta kuin meidän Taavi on, mutta toivoin heidän mielensä vähitellen muuttuvan, jähka tulisivat Taavia lähemmin tuntemaan... Nyt on asianlaita kokonaan toisin. —

TAAVI (*syrjään*). — Tämäkin vielä lisäksi! —

ELLI. Eipä ole toisin... Minä pidän Taavista yhtä paljon kuin ennenkin...

EMÄNTÄ. Sinä puhut lapsen tavalla... Vanhempasi eivät milloinkaan suostuisi antamaan tytärtään miesmurhaajalle. Eikä ihmettä, ett'eivät sellaista sallisi. —

ELLI. Voisimme olla heidän suostumuksestansa huolimatta. Kahden vuoden päästä määrään itse täysi-ikäisenä kenen kanssa menen avioliittoon.

EMÄNTÄ. Avioliitto, jolta puuttuu vanhempain siunaus, saattaa onnettomuuteen ja kurjuuteen, Elli. En salli, että avoimin silmin syöksytte tähän onnettomuuteen.

ELLI. Minun ymmärrykseni mukaan on rakkaus onnen päaehto.

EMÄNTÄ. Tavallansa kyllä... Mutta rakkaus voi sammua. Kehnosti menettelisi muuten Taavi ja sydämättömästi, jos hän lähtisi vankilaan kahlittuansa nuoren naisen onnen omaan katalaan onneensa!

TAAVI. Oletpa oikeassa, äiti — se olisi kehnosti tehty! (*Ottaa sormuksen sormestansa.*) — Tässä on sormuksesi, Elli, — olet lupauksistasi vapaa. Tule sinä onnelliseksi!

ELLI. Onnelliseksi ilman sinua!

EMÄNTÄ. Mikä tänäpä näyttää mahdottomalta — se ei näytä siltä vuoden kuluttua.

ELLI (*riistää sormuksen povestansa ja heittää sen lattialle Taavin jalkain eteen*). — Tämä on katkeraa pilkkaa! Hyvästi! (*On mennä.*)

EMÄNTÄ. Älä sillä tavoin lähde, Elli! Älkää vihoissa erotko toisistanne, vaan ystävinä. Onhan tämä hetki vihattakin kyllin katkera!

ELLI (*palajaa takaisin ja laskee kätensä Kuusniemen emännän kaulaan*). Suokaa anteeksi, Anna muori... Päätäni särkee ... en tiedä mitä puhun! —

(*Voipala tulee peräovesta.*)

Seitsemäs kohtaus.

Entiset ja VOIPALA.

ELLI. Isäni!

VOIPALA. Niin — isäsi itse! Saavuin kai odottamatta!

EMÄNTÄ. Terve tultua! Painakaa puuta, hyvä isäntä.

VOIPALA. Siihen ei minulla ole aikaa eikä muuten haluakaan. (*Ellille.*) Lähde pois täältä, Elli!

EMÄNTÄ. Elli olikin juuri lähtemäisillänsä.

VOIPALA. Rupesinpa jo epäilemään, olisiko hänellä siksi järkeä, että noutamatta täältä lähtisi.

TAAVI. Mitäs maar' tuo niinkään paljon järkeä kysyisi?

VOIPALA. Eipä luulisi kysyvän... Mutta kaiketi on tyttö lumottu. Muutenpa tuskin tällaisessa murhaaja-pesässä viihtyisi.

ELLI. Isä!

TAAVI. En omassa kod... (*Ellin viittauksesta hillitsee Taavi vihansa.*)

EMÄNTÄ. Laskettepa leikkiä, Voipala. Kukapa häntä olisi lumonnut?

VOIPALA. Enpä tiedä. Ehkä ovat tässä talossa kielet yhtä terävät kuin puukotkin.

ELLI. Sinä et saa soimata, isä!

VOIPALA. Miks'en suutani puhtaaksi puhuisi. Luuletko pelkääväni tuota tämän talon isäntä-alkua? Mulkoilkoon vaan silmiänsä mokoma puukkojunkkari!

ELLI. Isä! Isä! Kuinka sinä noin raa'asti solvaat...

VOIPALA. Noin hienoa kahlesankaria, tahtonet sanoa. Pois täältä, tyttö, heti paikalla! (*Tarttuu Ellin käsivarteen ja vetää häntä ovelle.*) Pitää sylkeä kynnykselle, jos tahtoo pelastua murhaperkeleen ilkeistä kujeista! (*Sulkee, syljettyänsä kynnykselle, kiivaasti oven.*)

Kahdeksas kohtaus.

KUUSNIEMEN EMÄNTÄ ja TAAVI.

TAAVI. Haa! Kylläpä vielä kerran tuolle ylpeälle Voipalalle kosten! Vartokoon vaan siksi kunnes vankilasta pääsen vapaaksi, senkin vietävä!

EMÄNTÄ. Poikani! Mitä merkitsee tuollainen raivo? Asetu!

TAAVI. Hänellä ei ollut mitään oikeutta soimata minua syntymäkodissani!

EMÄNTÄ. Moinen käytös on rikos minulle antamaasi lupausta vastaan. Pidä tarkkaan mielessäsi mitä nyt sinulle sanon. Vankeusaikasi on oleva sinulle syvän nöyryytyksen aika. Äskeinen vasta oli alkua. Tästä lähtien luulevat kaikki heillä olevan oikeuden soimata sinua. Mutta mitä ikänänsä sinulle sanottanee, et saa suuttua.

TAAVI. Mutta, äiti, tuohon on mahdoton olla suuttumatta.

EMÄNTÄ. Se ei saa olla mahdotonta! Sinun täytyy oppia hillitsemään vihasi... Tuo vastaankinaamisesi tekee minut levottomaksi.

TAAVI. Et saa tulla levottomaksi, äiti! Lupaen sinulle tässäkin suhteessa parastani koettavani...

(Jaakkola tulee peräovesta, Aina kamarista.)

Yhdeksäs kohtaus.

Entiset ja tulleet.

JAAKKOLA. Voipala uhkasi kannella vallesmannille siitä, että olen laiminlyönyt velvollisuuteni. Kyllä sinä et nyt saa viipyä kauemmin, Taavi!

TAAVI *(laskee kahlitut kätensä äitinsä kaulaan ja suutelee häntä)*. — Hyvästi, armas äitini! — *(Syleilee ohimennen Ainaa.)* — Jää hyvästi, siskoni!

(Jaakkola ja Taavi menevät peräovesta.)

Kymmenes kohtaus.

KUUSNIEMEN EMÄNTÄ ja AINA.

EMÄNTÄ *(yrittää, kahleiden kalina kun on la'annut kuulumasta, nousta seisaallensa, mutta vaipuu taas istualle.)* — Minun pitää mennä levolle... Taluta minua kamariini, Aina.

AINA *(kiiruhtaa nojatuolin luo ja auttaa äitiänsä seisaalle)*. — Luota vaan turvallisesti minuun, äiti rakas. Kyllä jaksan.

(Astuvat kamarin ovea kohti.)

NELJÄS NÄYTÖS.

— Paikka sama kuin edellisessä näytöksessä. —

Ensimmäinen kohtaus.

AINA, myöhemmin ARO.

AINA *(istuu esiripun noustessa rukkinsa vieressä kehräämässä ja laulaa sen ohessa kansanlaulun. Hänen laulun viimeisiä säveleitä laulaessaan astuu Aro peräovesta sisään.)*

ARO. Onpa hauska kuulla, että lintuni visertelee! Liiaksi oletkin ääntäsi säästänyt niiden kolmen vuoden kuluessa, joina olemme olleet naimisissa. Soisin sinun useinkin laulavan. Laulusi ihmeellisesti virkistää mieltäni.

AINA. Lienenpä tehnyt väärin, ett'en ole laulanut useammin, mutta laulaminen on ollut minulle vastenmielistä aina tuosta onnettomasta päivästä saakka... Tiedäthän...

ARO. Kyllä tiedän. Tuo kovan onnen päivä, jolloin Taavi sattui riitaantumaan Pertin kanssa. Eipä ihmettä, että se tapaus vaikutti sinuun niin masentavasti. Mutta tänään on mielesi virkeä, sen näen silmistäsi.

AINA. Niinpä on. Olen iloisempi kuin pitkään aikaan olen ollut. — Mutta istuppas nyt tuolille levähtämään. Jos olen minä säästänyt lauluääntäni, niin et ole sinä säästänyt voimiasi... Aamusta myöhäiseen iltaan riistät ja raastat kuin orja. Tämä ei käy kauemmin laatuun! Turmeletpa tuolla

ylenpalttisella työllä terveytesi. Ei tuollainen loppumaton kiire, mokoma työn ahneus ollenkaan ole tarpeen vaatima. Voithan vähemmälläkin tulla toimeen, elää voimiasi uuvuttamatta. Jätä ainakin nuo raskaimmat työt renkien tehtäväksi.

ARO. Itse on paras renki, Aina kulta. Paitsi sitä en itseäni tunne ollenkaan uupuneeksi. Näethän, Aina, minun on niin hauska ajatella, että täällä kaikki on hyvässä kunnossa, kun Taavi saapuu kotia, jotta hän on näkevä että hänen taloansa hänen poissa ollessaan on hyvin hoidettu.

AINA. Kylläpä tuo hauska on, mutta kohtuus kaikissa. — Ah! Olinpa unhottaa, että on tullut sinulle kirje Taavilta... Tässä se on pöydällä... *(Ottaa pöydältä kirjeen ja antaa Arolle.)*

ARO. Oikeinpa hauskaa! — Ihmeellisen kaunis käsiala on Taavilla. Katsoppas tätä kirjeen päällekirjoitusta! Kärjäkirjuri ei olisi voinut kirjoittaa pulskemmin... Kai on Taavi jo nuorena saanut oppia kirjoittamaan, koska on siihen toimeen noin harjaantunut?

AINA. Missä hän sitä olisi oppinut? Eihän silloin vielä ollut kansakouluakaan meidän pitäjässä. Lähtiessään Kakolaan osasi hän tuskin harakan sorkkia piirtää. Kakolassa hän on oppinsa saanut.

ARO *(on Ainan puhuessa avannut kirjeen ja lukenut sen)*. — Eipä ollut sisältönsä suhteen pitkä, mutta sitä hauskeampi. Arvaappas, Ainaseni, mitä hän kirjoittaa! — Arvaa jotakin oikein ilahuttavaa.

AINA. Mitäpä hän muuta niinkään ilahuttavaa voisi kirjoittaa kuin sitä, että hän pääsee vankilasta vapaaksi.

ARO. Oikeinpa arvasit. Hän sanoo, ett'ei tämä kirje paljokaan ennen häntä ennätä kotia. *(Kuuluu etäältä kimeää vihellystä.)* — Kuuleppas — juna viheltää. Ehkä hän jo saapuu tässä junassa. Eikö lähdetäisi asemalle vastaan?

AINA. Taavi tulee kotia! Sehän vasta oli ilosanoma!

ARO. Niin — eikö ollut? Ja eikö ole iloista, että talossa kaikki on kunnossa, jotta meidän ei tarvitse hävetä...

AINA. Kun hän vaan sitte ymmärtäisi olla oikein kiitollinen sinulle... Mutta kyllä hän ymmärtää ... tunnen hänen luonteensa.

ARO. Mitäs me kiitollisuudesta... Pääasia on että Taavi on tyytyväinen. Olethan sanonut, että hän harrastaa siivoa ja järjestystä.

AINA. Pienimmissäkin toimissaan hän oli erittäin tarkka.

ARO. Sitä parempi, että olemme valmistautuneet. — Mutta eikö lähdetä asemalle?

AINA. Kyllä se olisi turhaa vaivaa — ei hän kuitenkaan vielä tänään ehdi. Miksikä ensinkään olisi lähettänyt kirjettä, jos itse tänään saapuisi?

ARO. Voithan olla oikeassa. Niin pian kyllä emme saane odottaa häntä kotia. Ehkä muutaman päivän kuluttua. — Onko poika ollut kiltti tänään?

AINA. Kyllä. Nytkin nukkuu rauhallisesti kamarissa. Kerrankos Taavi on hyvillään nähdessään pikku kaimaansa!

ARO. Niinkö luulet?

AINA. Olen siitä ihan varma. Taavi piti pikku lapsista ja tämä kun on oman sisarensa poika!

(Taavi, puettuna erittäin hienoon talonpoikaispukuun, tulee peräovesta. Hänellä on kädessään taidokkaasti tehty lipas, jonka hän laskee pöydälle.)

Toinen kohta.

Entiset ja TAAVI.

ARO. Totta totisesti! — silmäni eivät minua petä ... onhan tuo Taavi!

TAAVI. Taavipa olen. Hyvää iltaa!

AINA. Taavi — armas veljeni! — *(Heittäytyy Taavin kaulaan.)* — Vihdoin viimeinkin palasit!

TAAVI. Niin — vihdoin toki. Äläpäs nyt liikoja, siskoseni. Salli minun miestäsikin kätellä. — (*Irroitaa itsensä Ainasta ja kättelee Aroa.*) — Terve, Aro.

ARO. Terve tulemastas kotia! Tässä juuri äsken ehdottelin Ainalle, että lähdettäisiin asemalle.

TAAVI. Minuako ottamaan vastaan?

ARO. Niin.

AINA. Ethän sitä kuitenkaan itsekään uskonut, että Taavi saapuisi samana päivänä kuin hänen kirjeensä.

ARO. No enhän siitä juuri ollut varma, mutta kyllä minulle joku salainen ääni kuiskasi, että hän tulee.

TAAVI. Kelpaahan sitä nyt rautatiellä tulla jytistellä. Sellaista matkaamista ei voitu uneksiakaan silloin kun läksin tästä kylästä.

ARO. Paljon ovat olot poissa ollessasi muuttuneet juuri tuon rautatien kautta. Talojenkin arvo on tavattomasti kohonnut. Onhan tämä Kuusniemesikin nyt kahta vertaa kallisarvoisempi kuin siihen aikaan.

TAAVI. Kyllä kaiketi... Liikkeen mukavuus sen tekee.

ARO (*ottaa pienestä seinäkaapista pullon ja kaksi lasia, jotka asettaa pöydälle*). — Tuleppas tänne päin nyt, Taavi! Ei tässä talossa viinaa paljon nimeksikään ole käytetty, mutta pitäähän tällaisessa juhlatilassa kuitenkin ottaa tuloryyppy. (*Kaataa laseihin.*)

TAAVI. Äläpäs vaan minun varalleni! Minä en maista tippaakaan väkeviä...

ARO. Etkö minkäänlaisia? Tämä onkin ulkomaan viinaa.

TAAVI. En minkäänlaista päihdyttävää ainetta... En ... en vaikka...

ARO (*keskeyttäen*). — Älä ole milläsikään... En aio sitä sinulle tyrkyttää. Olisin vaan vanhan tavan vuoksi suonut.

TAAVI. Se on huono tapa.

ARO. Mitäpä se muuta on. (*Laskee pullon ja lasit takaisin kaappiin.*) Minä en väkeviä kaipaa, vaikka toisinaan tulee otetuksi ryyppy. Minun puolestani jääköön koko tuo juomatapa unhotuksiin.

TAAVI. Parasta olisi, että se kaikkialla siksi jäisi...

ARO. Saattaispa olla. — Keitäppäs meille kahvia, Aina. Kahvin kiellossa et kuitenkaan liene?

(*Rattaiden kolinaa kuuluu pihalta.*)

TAAVI. Melkeinpä; — mutta se tulee siitä, että niin monta vuotta olen ollut kahvia juomatta. Vankilassa ei anneta vangeille kahvia.

(*Reeta tulee peräovesta.*)

Kolmas kohtaus.

Edelliset ja REETA.

AINA. Mihin nyt vetäisinkään ristin, kun kerrankin näen Sipilän emännän täällä! Onpa siitä aikoja kulunut, kun viimeksi kävit tässä talossa. — (*Kättelee Reetaa.*)

REETA. Sanoppas muuta. Mutta harvoin olen muuallakaan käynyt. Nyt en kuitenkaan malttanut mennä ohi, kun Kokkosen puodissa, jossa minulla oli pieniä ostoksia tehtävänä, sain kuulla, että Taavi oli saapunut kotia. Kulovalkean nopeudella levisi viesti siitä talosta taloon, mökistä mökkiin. Tulin näyttääkseni, ett'en minä ainakaan pidä Taavia niin vaarallisena otuksena, että häntä tarvitsee pelätä. Terve, Taavi! Minä en ensinkään ymmärrä sinua pelätä! (*Antaa Taaville kättä.*)

TAAVI. Oikeinpa muhkea emäntä sinusta on tullutkin, Reeta! Tuskin olin tuntea.

ARO. Kun on päässyt niin hyvillä päivillä kuin Reeta, varakkaaseen taloon, niin sitä kannattaa vähän lihotakin.

REETA. Niinpä niin — enhän onneani morkkaa. Ei ole joutunut vesikarille se, joka on joutunut

Sipilään — kyllä se vaan on toden totta. Elävät siellä ihmiset ja elukat nälän tuskaan joutumatta. Huonommissakin taloissa sitä täytyy tulla toimeen!

AINA. Pelätä Taavia? Mitä sinä sanoitkaan, Reeta?

REETA. Enhän minä häntä pelkää, — siksi olenkin nyt täällä. Sanoinhan vaan mitä muut toiset Taavista sanoivat.

AINA. Sanoivatko, että Taavia tarvitsee pelätä?

TAAVI. Laskettelivat leikkiä — ymmärtänet sen, sisar kulta.

REETA. Leikkinä sitä tekisi mieli pitää, mutta totena sitä sanottiin. Väittivät, ett'ei nyt ole kenenkään henki turvattu, kun Taavi taas saapui pitäjään. Kun vaan tulee viinaa ryyppänneeksi, niin kyllä hän muka puukollaan tasaista tekee. Saadaanpas nähdä, että täällä verta tulee virtaamaan, arvelivat.

TAAVI (*syryjään*). — Enkö tuota ennakolta aavistanut! —

AINA. Kuka konna sellaista puhui?

REETA. Minäkö niitä kaikkia muistaisin, jotka sitä virttä visersivät. Olipa siellä Kokkosella tavallisuuden mukaan puoti täynnä väkeä ja puotikamarissa miehiä kynnykseen saakka olutpullojen ympärillä. Aina siellä onkin sellaista elämää kuin markkinoilla aivan. — Vieläkö olet suuttunut minuun, Taavi?

TAAVI. Mistä syystä olisin suuttunut?

REETA. Oletko unhottanut riitamme viime kerran tavatessamme tointoisemme Mähälässä sinä samana iltana, jolloin löit Pertin kuoliaaksi?

TAAVI. Ahaa — nyt muistan! Tuo riita silmiesi väristä. Pilaahan se vaan olikin — ainakin minun puoleltani. Mutta taisinpa todella silloin sinut suututtaa, Reeta?

REETA. Eihän tuo suuttumukseni niinkään vaarallista laatua ollut. Mitä vielä! Äkästyttää sitä tyttönä usein, mutta seuraavana päivänä on kaikki mielen karvaus unhotettu.

TAAVI. Kaisakin oli sillä kertaa hyvin äkeissään minuun.

REETA. Niinpä oli, mutta kaiketi on hänkin suuttumuksensa aikoja sitten unhottanut. Saanko sanoa hänelle terveisiä sinulta? Odotan häntä meille tänään naapuripitäjästä.

TAAVI. Naapuripitäjästä? Mitä hän siellä?

ARO. Taavi kai ei tiedäkään, että Kaisa on emäntänä Vasaraisten Nikkilässä.

AINA. Emme ole tulleet sitä kirjeissämme maininneeksi.

TAAVI. Kaikkipa te olettekin miehen saaneet! Hyvä onni on teillä tosiaan ollut! Kukapa sellaista olisi uskonut! Oikeinpa ihmettelen!

REETA. Soo-oh! Vai ihmettelet sitä. Me emme kai olisi sellaista onnea ansainneet! — niin kehnot olimme sinun silmissäsi. Ihmettele vaan — kylläpä siinä onkin aihetta ihmettelyyn, että saimme niin tykkänensä kunnan miehet miehiksi, oikein kelpo miehet, jotka eivät liioin ole olleet kruunun kourissa ja joita ei rauhallisten pitäjäläisten tarvitse pelätä niinkuin erästä toista, joka moniaita vuosia lukkojen takana on valtion rasvaista lihaliientä särpinyt!

TAAVI. Suutuithan — enhän tarkoittanut sinua loukata!

REETA. Tarkoitit taikka olit tarkoittamatta — se on minulle yhtä! — Enpä tuosta kovin suuttunutkaan — vaan nyt pitää minun lähteä. Kaisa voipi minä hetkenä tahansa saapua sinne kotia. Juuri hänen tähtensä läksinkin liikkeelle, kun sattui kotona sokuri olemaan niin lopussa, ett'ei olisi vieraiden varalle riittänyt.

AINA. Tarjoaisinpa mielelläni sinulle jotakin suunavausta.

REETA. Älä huoli. Hevosenikin jo tulee levottomaksi tuolla pihalla. Jääkää hyvästi! (*Menee peräovesta.*)

Neljäs kohtaus.

TAAVI, ARO ja AINA.

TAAVI. Reeta ei ole luonnettansa muuttanut.

AINA. Sellainen ilkeä parjaaja!

ARO. Vähät me hänestä! — (*Ottaa kaapin päältä tupakkalaatikon ja kaksi piippua.*) — Panepas tupakkaa piippuun, Taavi! Polttaessa tupakkaa kaikki pienet harmit sievästi haihtuvat, mukavasti menevät menoansa tupruavien savupilvien kerällä. — Kas tässä on vanha sunnuntai-piippusi.

TAAVI. Minä en polta tupakkaa.

ARO. Vai etkö tupakkaakaan polta!

TAAVI. En. Tuli ja leimaus! Siitpä vasta pidettiin tarkkaa huolta, ett'eivät vangit tupakkaa käyttäisi! Mutta vaikka tulikin ankara rangaistus sen osaksi, jolta tupakkaa löydettiin, niin sitä kuitenkin salaa suurissa määrin tuotiin vankilaan. Minä en kuitenkaan milloinkaan antautunut tuollaiseen salakauppaan. Alussa kyllä oli vaikea tulla tupakatta toimeen, mutta vähitellen siihenkin tottui, ja kun nyt kerta olen tottunut olemaan tupakatta, niin en aio toista kertaa antautua sen orjaksi.

ARO. Tarkemmin asiaa mietittyäni täytyy minun myöntää, että siinä teet viisaasti. Hulluhan olisit, jos tuollaiseen orjuuteen uudestaan antautuisit siitä kerran päästyäsi, sillä kyllä tupakkakin tavallaan voi orjuuttaa, sen omasta kokemuksestani tiedän. (*Sytyttää piippunsa ja polttaa.*)

AINA. Ikävä ettei Taavi juo kahvia! Minulla on kahvipannu paraikaa tulella. Keitin sitä Aron varaksi. Kun päivän on ollut niin raskaassa työssä kuin Aro, niin on kahvitilkka kotia saavuttua tarpeeseen.

ARO. Vai että keitit kahvia yksinomaan minun varakseni. Sinun ei itse ensinkään ole tapana sitä juoda.

AINA. Omaksi varakseni tietysti myös... Taavi hyvin kyllä tietää sen, että jo tyttönä olin aika kahviratti enkä sen koommin sitte ole tätä huonoa tapaani parantanut.

TAAVI. Säästä kahvisi siksi kunnes Jaakkola saapuu tänne.

AINA. Lautamieskö?

TAAVI. Älähän nyt siitä säikähdä! Tapasin hänet junassa; hän tuli Tampereelta. Kun minulla on muuan tehtävä, joka vaatii hänen läsnäoloaan, niin käskin hänet tänne.

AINA. Pelkään niin noita kruununmiehiä!

TAAVI (*katsellen ympäri tupaa*). — Onhan täällä kaikki samannäköistä kuin täältä lähtiessäni... Voisinpa uneksia että olen ollut poissa yhden päivän vain taikka korkeintaan kaksi.

AINA. Olemme säilyttäneet kaikki samassa kunnossa.

TAAVI. Tuo nojatuolikin on vanhalla paikallaan. Siitä vaan puuttuu...

ARO. Vuoden vielä jos vanhus olisi voinut elää, niin olisi nähnyt tämän ilopäivän. Kylläpä hän hartaasti sitä toivoi, sydämellisesti rukoili, mutta...

TAAVI (*keskeyttäen*). — Minulle ei suotu sitä onnea, että olisin saanut häntä tavata... (*Pyyhkii takkinsa hihalla silmiään*). — Rakas äiti vainaa! Paljon olisi minulla nyt sinulle sanottavaa. Tiedänpä kuitenkin sinulle antamani lupaukset pitäneeni. Niiden rikkominen ei kalva omaatuntoani.

ARO. Onhan se sinulle lohdutukseksi.

TAAVI. Se onkin ainoa lohdutukseni. — Mutta kaipaampa täällä muuanta toistakin. Missä on poikanne?

AINA (*Arolle, syrjään*). — Enkö tiennyt, että hän pikku Taavia muistaisi!

ARO. Poika pahanen nukkuu kehdoissaan kamarissa. Eipä tuo paitaressu tiedä, että kaima setä on saapunut kotia.

TAAVI. Lähtäänpäs häntä katsomaan. Pitäähän ennen kaikkea talon *isäntämiestä* tervehtiä.

(*Taavi ja Aro menevät kamariin.*)

Viides kohta.

AINA ja KALLEN-LEENA.

AINA. Talon *isäntämiestä*. Mitä kummaa hän sillä tarkoitti? Hän sanoi sen niin merkillisellä äänenpainolla.

KALLEN-LEENA (*tulee kiiruhtain peräovesta*). — Hyvää iltaa, Aina! Tottako on, että Taavi on tullut kotia? Kun äsken pikimältään pistäydyin ratavahdin Maijan luo ... piti hän ilmoittaa hänelle, että huomenna on jarruri-Liisan syntymäpäivä ... hän täyttää nyt viisikolmatta... Liisa on antanut miehensä tuoda vehnäiset Vaasasta saakka ... niin kertoi Maija että Taavi oli saapunut junassa. En ollut uskoa korviani ... niin hämmästyneeksi ja iloiseksi tulin. Vaikka minulla onkin tärkeitä ja kiireellisiä toimia tänä iltana toimitettavana, päätin kuitenkin tulla tänne itse näkemään ja kuulemaan... Onko toden totta, että Taavi on tullut kotia?

ANNA. Onhan se totta.

KALLEN-LEENA (*istuu nojatuoliin*). — Herranen aika — vai on se kuitenkin totta! — Minkä näköinen hän nyt on? Oliko kylläkin kalpea? Ehkä on on saanut kärsiä nälkää siellä Kakolassa, poika parka? Herranen aika sentään, että hän vihdoinkin taas on kotona! — Mutta missä hän nyt sitte on? Joko läksi kylään? Ihmeellistä, ett'ei tullut vastaan! — Kas kuinka erinomaisen kaunis lipas! (*Nousee ottamaan lipasta ja istuu senjälkeen taas nojatuoliin.*) — Ihmeen hieno! Tämän toi Taavi varmaan mukanaan? Ehkä hän on sen itse tehnytkin?

AINA. Kyllä kai hän sen lienee tuonut mukanaan.

KALLEN-LEENA. Onko hän sen itse tehnytkin? Katsoppas vaan kuinka hienon hieno se on! Sieviä elfenluun kappaleita uurrettu ylt'ympäri ja simpukan kuorta. Kummallista! Olisiko hän itse tuon tehnyt?

AINA. Sitä en tiedä ... mutta lipas on todellakin hieno.

KALLEN-LEENA. Kukapa muu sen olisi tehnyt. Mikäpänsä niin hyväpäiselle miehelle kuin Taaville olisikaan mahdotonta! Varmaan on hän sen itse tekaissut.

(*Taavi ja Aro tulevat kamarista.*)

Kuudes kohta.

Entiset, TAAVI ja ARO.

ARO (*Taaville*). Siitä ei tule mitään! Jättäisitkö hyvän talosi...

KALLEN-LEENA. Tuossapa olet! Terve, Taavi! Herranen aika — olethan ihan kaltaisesi!

TAAVI. Kuinkapa muuten... Miten jaksat sinä päiviäsi Kallen-Leena?

KALLEN-LEENA. Kiitos kysymyksestäsi — ainahan tuo jollakin tavoin käy mukiin vanhan ihmisen astella hautaa kohti ... vaikka huonous ja sairaus toisinaan rasittavat. Olet toden totta päivänselvästi ihan kaltaisesi. Vähän totisemman näköinen vaan — ei muuta muutosta.

TAAVI. Eipähän mies parhaassa iässään muutamien vuosien kuluessa paljon muutukaan.

KALLEN-LEENA. Niinhän se on. Muutamia vuosia siitä vaan onkin kulunut, kun läksit kotoa. Lyhyt on tuo aika katsottuna taaksepäin, vaikka se sitä tallustellessa on tuntunut kylläkin pitkäksi. Ja nyt olet taas vapaa mies! Onpa tuo oikein hauskaa, vaikka jarrurin Liisa sitä ihmetteli.

TAAVI. Miksikä hän sitä ihmetteli?

KALLEN-LEENA. Tuo Liisa hupakko nyt puhuukin mitä vaan sylki kulloinkin sattuu tuomaan suuhun, sen kaikki tietävät. Näethän, näin sanoi Liisa: »Jo pääsi Kuusniemen Taavikin Kakolasta ja saapui kotia. Kylläpä tähän aikaan kelpaa ihmisiä murhata. Pannaan vaan muutamaksi vuodeksi kruunun leipään ja sitte pääsevät vapaiksi. Ennen aikaan heiltä lyötiin oikea käsi poikki, sitte mestattiin ja teillattiin ja pantiin pää tolppaan irvistelemään — kaikille kristityille ihmisille varoitukseksi.» — Sellaista se jarrurin Liisa lörpötteli, senkin mokoma!

TAAVI (*joka hillityllä tuskalla on kuunnellut Kallen-Leenan sanoja, pyyhkäisten otsaansa, syrjään*). Haa! — Siinäkö taas ollaan!

KALLEN-LEENA. Sitte maantiellä tapasin Voipalankin.

TAAVI. Hän on kai yhtä ylpeä kuin ennenkin?

KALLEN-LEENA. Tietysti. Mikäpä noiden rikkaiden ylpeyttä voisi lannistaa? Tuskinpa kuolemakaan! Kuultuaan, että olet kotona, tuli ukko vähän hämilleen. Arveli, että kyllä nyt saavat olla varoillansa ne, jotka sinua ennen ovat loukanneet, että kyllä Taavi nyt kostaa. Jos ei juuri hengeltä ottaisikaan, niin kaiketi vihoissaan polttaa heiltä talot ja tavarat. — »Oltuansa kuusi vuotta paljaiden rosvojen joukossa, on varmaan itse ehtinyt tulla oikein päärosvoksi! — sellaisella loppusäikeellä höysti puheensa.

AINA. Kuuleppas Kallen-Leena, pelkäänpä että lapsi tuolla kamarissa herää ja rupee itkemään. Tekisit minulle suuren palveluksen, jos ottaisit istuaksesi muutaman hetken hänen kehtonsa luona siksi että itse ehdin tulla ... kun ensin olen saanut kahvit keitettyiksi. Tahtoisinpa sinulle tarjota kupillisen kahvia tervetuliaisiksi. Oletko, Leena kulta, siksi avulias minua kohtaan? Sinun tarvitsee vaan vähän liikutella kehtoa, jos lapsi rupee levottomaksi.

KALLEN-LEENA. Mielelläni teen sinulle mieliksi.

AINA. Niin tule sitte, Leena kulta!

(Aina ja Kallen-Leena menevät kamariin.)

Seitsemäs kohtaus.

TAAVI, ARO ja myöhemmin AINA.

ARO. Kuten äsken sanoin — eihän siitä tule mitään sinun matkastas.

TAAVI. Kyllä päätökseni on luja.

ARO. Mutta se sellainen päätös on kaikkea järjellistä perustetta vailla.

AINA *(tulee kamarista)*. Jumalan kiitos, että sain tuon pahan suupaltin poistumaan täältä. — Mistä keskustellette?

ARO. Arvaappas kummallisinta!

AINA. En osaa arvata.

ARO. No, sanonhan sen sitte. Taavi tässä väittää, että hän lähtee Amerikkaan!

AINA. Amerikkaanko?

TAAVI. Sinne lähden.

AINA. Entäs talosi, jonka Aro raatamalla päivät yöt on saanut parempaan kuntoon kuin se milloinkaan on ollut? Kuusniemen peltoja pidetään paikkakunnan parhaimpina: laiho niissä on kuin seinää vaan.

ARO. Kaikki velatkin — kuten tiedät oli talossa pieni kiinnityslaina — ovat maksetut viimeiseen penniin ja onhan minulla sinun varaksesi kaapissani toista tuhatta markkaa säästöäkin.

TAAVI. Talon jätän teille siksi kunnes pikku poikanne, jolle sen olen testamentannut, tulee täysi-ikäiseksi.

AINA. Sinä jaarittelet joutavia, Taavi! Mitä sinulta puuttuisi kotona? Olemme laittaneet porstuanperäisen kamarin kuntoon sinua varten. Mutta jos mieluummin tahdot asua äiti-vainajan kamarissa, niin me muutamme sinne.

ARO. Kyllä täällä kaikki hyvin toimeen tullaan, kun vaan sopu ja sovinto asuvat talossa.

TAAVI. Miks'ei tultais. Sitä en ollenkaan epäilekään. — Mutta minun ei käy elää kotiseuduilla ... minun täytyy lähteä... Kuulittehan äsken mitä Reeta ja Kallen-Leena kertoivat, tietääksenne mitä ihmiset täällä sanovat minusta. En jaksa kuunnella sellaista.

AINA. Vielähän puhut! Pitäisikö sinun huolia siitä mitä Reeta, jarrurin-Liisa ja heidän vertaisensa puhuvat.

TAAVI. Eivät yksin Reeta, jarrurin-Liisa ja heidän vertaisensa sellaista puhu. Tullessani asemalta tänne tirkistelivät ihmiset, mitkä ikkunoista ja ovista, mitkä nurkkain takaa minuun niinkuin kummitukseen ihan ja sen ohessa irvistelivät ja kiikkottivat ja kaakottivat ikäänkuin munissaan olevat kanat. Vaikkapa puhuivat hillityllä äänellä, kuulin kumminkin tarpeeksi ymmärtääkseni mitä minusta arvelivat.

ARO. Tuollaisesta ei pidä olla milläänsäkään! Nyt ensin jos jotakin lavertelevatkin, niin kylläpä pian taukoovat siitä puhumasta.

TAAVI. Vähän sinä tunnet ihmisiä, Aro. Eivätpä taukoo. He eivät milloinkaan unhottaisi, että Pertti sai surmansa minun käteni kautta. Kuolemaani saakka he katselisivat minuun toisilla silmillä kuin muihin ihmisiin... Sellaista en jaksaisi kärsiä. Minun täytyy lähteä pois kotiseuduiltani nyt heti.

AINA. Kuinka toki hennotkaan meitä jättää! Minun tulisi sinua niin kovin ikävä.

TAAVI. Oletpa jo tottunut tuohon kaipuuseen, Aina. — Päätökseeni on myös vaikuttanut sekin seikka, että olen kokonaan vieraantunut maatöistä. Ei minusta ole talon isännäksi! Vankilassa olen kaiken aikaa harjoitellut puusepän työtä ja olenkin saavuttanut siinä niin suuren kätevyuden, että minulle viime vuosina uskottiin hienoimmat puusepän työt. (*Ottaa lippaan pöydältä.*) — Tämän lippaankin olen itse tehnyt.

ARO. Oikeinpa mestariteos! Moisella kätevyydellä voisit ansaita rahoja vaikka missä maassa tahansa!

TAAVI. Niinpä itsekin olen tuumaillut. Eikä Amerikassa työnansiota puuttune. —

(Jaakkola ja Källön Pekka tulevat peräovesta. Pekka, joka on päissään, nojautuu Jaakkolan käsivarteen.)

Kahdeksas kohtaus.

Entiset ja tulleet.

PEKKA. Hei — jaa huu, aurinko ja kuu! — sanoi Yrjölän Jusu kun ojan pohjaan keikahti. Tee... ee... erveisiä meiltä ja pa... pappilasta!

ARO (*Jaakkolalle*). — Onpa teillä oikein hauska matkakumppali!

JAAKKOLA (*Arolle*). — Vähällä oli lyödä itsensä kuoliaaksi kaatuessaan maantielle. Täytyihän raukkaa auttaa.

PEKKA. Hy.. hy.. hyvää iltaa, Taavi! Sanoinko Pertin Taavi? Hi! hi! hi! O.. o.. olipa o.. oikein hyvä, että a.. annoit tuolle Paakkolan Pe.. pertti lu.. lurjukselle puukostasi o.. oikein kuka käski!

JAAKKOLA. Pidä kitasi, Pekka, ja asetu siivosti istumaan rahille.

PEKKA. Mi.. minäkö pitäisin ki.. kitani? Tiedä huu.. uutia! Olen tänään rii.. riidellyt provastinkin kanssa. Olisittepa vaan olleet kuu.. uulemassa. Saipa pro.. ovasti siinä kuulla jumalat ja p—leet. Mutta nyt sinun pitää aa.. antaa minulle ryyppy tervetuliaisiksi, Taavi!

ARO (*tarttuen Pekan käsivarteen*). — Kaikki talon viinat ovat porstuakamarissa. Mennäänpäs sinne.

PEKKA. Sa.. sama se. Tule mu.. muassa, Pertin Taavi! Hi! hi! hi!

(Aro ja Källön Pekka, Aron taluttamana, menevät peräovesta.)

Yhdeksäs kohtaus.

TAAVI, AINA ja JAAKKOLA. Myöhemmin ARO.

JAAKKOLA. Älkää olko suuttuneina minuun, hyvät ystävät, siitä, että tuo Pekka paha tuli mukanani tänne. Tapasin hänet tiellä lähellä pappilaa, enkä mistään hinnasta päässyt hänestä. Intti vaan, että hänen kaikin mokomin pitää tulla Kuusniemeen.

TAAVI. Ymmärtää sen — mitäpä juopuneelle voipi. (*Syrjään.*) Pertin Taaviksi minua täällä yleisesti kutsuttanee, koska sen nimityksen asemalta tullessanikin kuulin kuiskattavan.

AINA. Olkaa hyvä ja istukaa, lautamies!

JAAKKOLA. Kiitos vaan. (*Istuu nojatuoliin.*) — Vaaditaanpa kärsivällisyyttä siltä vaimolta, jonka täytyy olla tekemisissä tuollaisen miehen kanssa kuin Pekka on!

AINA. Sanokaa muuta.

JAAKKOLA. Vielä hän vaimoineen joutuu pois talolta, jos tuollaista elämää pitkälle jatkaa. Suuremmatkin tavarat kuin Källön vähemmälläkin mässäämällä hupenevat. Ja jospa hän kerta pääsee Voipalan tavaroihin käsiksi, niin kyllä hän nekin juo suuhunsa.

AINA. Elli parka!

TAAVI (*syrjään*). — Niin parka.

JAAKKOLA. Kyllä vaan hänellä on seitsemän päivää viikossa — se on varma. Oikeinpa täytyy ihmetellä sitä huolta, jota hän kuitenkin pitää tuosta juoppo miehestään.

AINA. Olette oikeassa. Sitä täytyy todellakin ihmetellä... — Enkä ole koskaan kuullut Ellin kovaa onneansa valittavan.

JAAKKOLA. Eipä hän valita. Koettaapi päinvastoin jos jollakin tavalla peitellä hänen vikojansa. Ja sen hän tekee, vaikka Pekan toisinaan juovuspäissään sanotaan olevan niin pahan häntä vastaan, että lyö häntä.

TAAVI (*syrjään*). — Haa! — Lyö häntä.

AINA. Se on kauheata! Tokko Voipalan vanhemmat tietävät, että Pekka sillä tavoin käyttäikse Elliä vastaan?

JAAKKOLA. Tuskinpa tietävät. Elli koettaa sitä salata vanhemmiltaan kuten muiltakin. Jos kuitenkin huhun kautta ovat saaneet siitä vihiä, sitä ei voi tietää. Ainakin teeskentelevät tietämättömiksi.

(*Aro tulee.*)

TAAVI. Et toki miehelle antanut viinaa?

ARO. Kaikeksi onneksi nukkui kohta kun sain hänet sänkyyn. Nyt kuorsaa kuin hevonen.

TAAVI. Hyvä että nukkui.

ARO. Olipa se kumma, että niin sievä ja jalo tyttö kuin Voipalan Elli suostui menemään Källön Pekalle vaimoksi!

JAAKKOLA. Eipä hän hevin suostunut! Kinasipa kolmatta vuotta vanhempainsa tahtoa vastaan. Mutta vihdoin eräänä päivänä — olin silloin sattumalta Voipalassa — kun Pekka ja Voipalan vanhemmat taas kilvoin ahdistelivat häntä Källöön miniäksi, kuulin Ellin hermostuneena vastaavan: »Niin, olkoon sitte menneeksi, koska ei sitä kirjettä, jota kuukausia olen odottanut, ollenkaan tulekkaan!»

TAAVI (*näyttää tuskaantuneelta*).

AINA. Mistä ja keneltä hän tuota kirjettä odotti?

JAAKKOLA. Enpä tiedä. Eihän siitä sitte sen enempää ollut puhetta. — Mutta Pekka ei ollutkaan siihen aikaan sellainen raivojuoppo kuin hän nyt on, vaikka hän kyllä silloinkin salakähmään aika lailla huijaili.

TAAVI (*avaa taskusta ottamallaan avaimella lippaan ja ottaa siitä erään asiakirjan.*)

JAAKKOLA. Mikä asiakirja se on, jota pidät kädessäsi?

TAAVI. Testamenttini ... taikka lahjoituskirja taikka miksi sitä kutsunen.

JAAKKOLA. Testamenttisi! Varhain olet ruvennutkin kuolematasi ajattelemaan!

TAAVI. Kirjoitin sen Kakolassa ollessani valmiiksi. Siitä vaan puuttuu todistajat. Mistä nyt saamme toisen todistajan, kun talon palkolliset kuuluvat olevan takamaalla heinässä?

ARO. Voidaan niitä saada naapurista vaikka kuinka monta.

JAAKKOLA. Taavi tehnyt testamenttinsa! Sepä kumma!

AINA. Hän uhkaa lähteä Amerikkaan.

JAAKKOLA. Vai Amerikkaan! Koska?

TAAVI. Huomenna lähden. — Kukapa nyt olisi täällä naapurissa sellainen, että Jaakkolan keralla allekirjoittaisi tämän testamenttini?

ARO. Kuoppalan Mikko osaa kirjoittaa.

TAAVI. Pyydän, että lähdet noutamaan häntä tänne.

JAAKKOLA. Tulen mukanasi, Aro. Mikko juuri tuonnoin pyysi minua katsomaan kaurapeltoaan, jonka Omelan karja on pahoin tallannut. Mikolla on aikomus käräjissä hakea vahingonkorvausta.

(Aro ja Jaakkola menevät peräovesta.)

TAAVI. Onko teillä täällä kirjoitusneuvoja?

AINA. Onhan niitä kamarissa. *(Menee kamariin.)*

TAAVI *(yksin)*. — Astun kuin hiilten päällä täällä kotona. En tiedä minä hetkenä taikka kenenkä suusta saan kuulla sanoja, jotka veitsenä viiltelevät puhki sydämeni... Amerikassa saan rauhaa! Siellä unhotan kaikki entiset, unhotan *hänetkin*...

(Elli tulee peräovesta.)

Kymmenes kohtaus.

TAAVI ja ELLI.

TAAVI *(syrjään)*. — Ah — *hän* se onkin!

ELLI *(antaa Taaville kättä)*. Terve tulemastasi kotiseuduille, Taavi!
— Onko meidän Pekka täällä? Kertoivat hänen tulleen tänne.

TAAVI. Kyllä hän on täällä...

ELLI. Missä?

TAAVI. Hän nukkuu porstuakamarissa.

ELLI. Vai nukkuu. Hengitän taas keveämmin. Olen häntä monessa paikassa etsinyt.

TAAVI. Tottapa pidät hyvin paljon Pekasta, koska häntä niin ahkeraan etsiskelet?

ELLI. Josko pidän. Tietysti jokainen vaimo miehestänsä pitää.

TAAVI. Tietysti — nimeksi ainakin. Mutta sinä pitänet hänestä tavallista enemmän, koska näet hänestä niin paljon vaivaa?

ELLI. Enkö mielelläni näkisi vaikka minkälaista vaivaa, jos vaan saisin hänet kotia! On niin suuri häpeä, kun hän kuleksii ympäri omassa pitäjässä riidellen ja telmien. Oli käynyt pappilassakin, siellä suututtanut provastin ja pitänyt pahaa elämää. Sinne oli jättänyt hevosensakin rattaineen.

TAAVI. Anna hänen olla omia aikojaan. Eihän sinun ole tarvis häntä vainustella.

ELLI. Se on helppo sanoa, mutta ei ole niinkään helppo vaimon istua kotona ja joka hetki ajatella: missä hän nytkin lienee? mitä hän tätä nykyäkin tehnee? Sellaista ei voi kestää, vaan pitää lähteä liikkeelle. Ennen oli parempi kun hän jylläili Vaasassa taikka jossakin muussa kaupungissa, vaikka kohta hän silloin tuhlasikin enemmän rahoja. Mutta nyt kun hän on ruvennut risteilemään omassa pitäjässä, on se niin suureksi häpeäksi.

TAAVI. Sinä olet orja!

ELLI. Mitä sanot?

TAAVI. Sanon, että elät kurjassa orjuuden tilassa! Minä tiedän, että vanhempasi ovat sinut siihen syösseet. Mutta sinun tulee vapauttaa itsesi siitä.

ELLI. Mitä kummaa laskettelet!

TAAVI. Sinä olet liiaksi hyvä orjattarena palvelemaan sellaista juopporenttua kuin Källön Pekkaa!

ELLI. Sellaista puhut...

TAAVI *(keskeyttäen)*. Puhun. Vapauta itsesi! Hylkää tuo kelvoton! Lähde kanssani Amerikkaan! Siellä elämme onnellisina, vapaina! Mitä meitä siellä koskee sellaiset vanhemmat, jotka rikkauden hinnasta myyvät tyttärensä, mitä meitä koskee tämän pitäjän jaarittelijain tyhmat lörpötykset! Täällä on häpeätä, siellä on onni, täällä tuska kuoloa katkerampi — siellä on elämä! *(Aikoo tarttua Ellin käteen, mutta Elli vetäikse syrjään.)* — Kuule, Elli! Ei vanhurskas Jumalakaan sellaista hyväksy, että kovasydämiset ihmiset...

ELLI. Vaiti, Taavi! Taukoa hulluttelemasta! Sellaisiako sanoja julkenet puhua toisen miehen vaimolle, naineelle naiselle? Ajatteleppas että äiti-vainajasi olisi tässä läsnä kuulemassa! Kyllä hän sinulle selittäisi, mitä Jumala ei hyväksy.

TAAVI. Äiti-vainajani! — Haa — tiesinpä sen, ett'en kestäisi tuota kiusausta. Sentähden olenkin päättänyt sitä välttää. Mutta sallimus sen teki... Anna minulle anteeksi sanani! Sinä olet jalompi minua.

ELLI. Mitä vainen, mutta sinun täytyy luvata, ett'et mielettömiä hulluttele!

TAAVI. Sen lupaan... Yksin täällä ... yksin siellä.

ELLI. Muista, että meidän välillämme äitisi ja omasta tahdostasi oli puhdas ero.

TAAVI. Kylläpä muistan... Puhdas ero, niin ... ero avarampi kuin valtameri.

ELLI. Miks'et vastannut kirjeisiini? Olen sinulle kirjoittanut kaksi —.

TAAVI. En luullut voivani vastata niihin loukkaamatta äidilleni antamaa lupausta.

ELLI. Hyvä Jumalani! Yksin siitä syystäkö et vastannut?

TAAVI. Mistä muuten?

(Aina, kirjoitus-neuvot kädessä, tulee kamarista.)

Yhdestoista kohtaous.

TAAVI, ELLI ja AINA, myöhemmin ARO ja JAAKKOLA, vielä myöhemmin KALLEN-LEENA.

AINA *(rientää, asetettuansa kirjoitusneuvot pöydälle, kättelemään Elliä.)* — Kuinka hauska tavata sinua! Terve tulemastasi! Et vieläkkään ole tullut oikein terveeksi. Kalpea muotosi sen ilmoittaa. Tuonko sinulle jotakin lääkettä?

ELLI. Muoto pettää. Paranemaan päin olen.

(Aro ja Jaakkola tulevat peräovesta.)

ARO. Kohta lupasi Mikko tulla. Jäi vaan vähäsen pukuansa siivoamaan. Oli ollut mullan ajossa kaiken päivää.

TAAVI *(ottaa testamentin käteensä)*. — Hänen läsnäolonsa ei enää olekaan tarpeellinen. Täällä on Källön emäntä, joka sopii toiseksi todistajaksi. Mutta ennenkuin kirjoitatte tämän testamenttini alle, pyydän ilmoittaa teille, että siinä on eräs pykälä, joka velvoittaa sisartani Ainaa ja lankomiestäni Aroa niin kasvattamaan poikaansa, jolle taloni ja muun omaisuuteni lahjoitan, ett'ei hän milloinkaan heidän hyväksymällään nauti minkäänlaisia väkeviä juomia.

JAAKKOLA. Sinä aiot siis oikein toden totta lähteä Amerikkaan huomenna?

TAAVI. Vieläkö sitä epäilette? — Toinen pykälä velvoittaa heitä pojalle usein ja vakavasti kertomaan minun elämäkertani, muistuttamalla häntä kuinka viina minulta ijäksi ryösti kaiken onneni, kuinka se, tehtyänsä minut miesmurhaajaksi ja suljettuansa minut vankilaan, lopulta sai minut lähtemään isäni kodista ja synnyinmaastani.

KALLEN-LEENA *(tulee kamarista)*. — Lapsi heräsi. Onpa täällä tuvassa koko liuta ihmisiä. Mutta hyvänen aika! — siltä näytätte kuin viettäisitte Taavin maahanpaniaisia ettekä hänen kotia tuloansa!

(Loppu.)

End of Project Gutenberg's "En ollenkaan muista", by Evald Ferdinand Jahnsso

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK EN OLLENKAAN MUISTA ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns

a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase

“Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE

LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you 'AS-IS', WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™'s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation's EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state's laws.

The Foundation's business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation's website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any

particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.